

Innst. S. nr. 241

(2000-2001)

Innstilling fra justiskomiteen om Politireform 2000. Et tryggere samfunn

St.meld. nr. 22 (2000-2001)

Til Stortinget

1. MELDINGENS HOVED- KONKLUSJONER

Hovedmålene med politireform 2000 er å få en politi- og lensmannsetat som mer effektivt forebygger og bekjemper kriminaliteten, er mer tjenesteytende og publikumsorientert og som arbeider mer kostnadseffektivt.

Den direkte foranledningen til stortingsmeldingen er Politidistriksutvalgets innstilling NOU 1999:10, "En bedre organisert politi- og lensmannsetat". Meldingen følger også opp departementets eget "Ressursprosjekt" og NOU 1998:4 "Politiets overvåkingstjeneste".

Departementet foreslår en reduksjon i antallet politidistrikter fra 54 til 28. Politidistriksutvalget foreslo en reduksjon fra 54 til 37-38. Det må videre legges til rette for strukturelle og organisasjonsmessige endringer, også i driftsenhetsstrukturen.

Meldingen drøfter både konkrete forslag til endringer i politidistriktsstrukturen, andre organisasjonsmessige utviklingsforslag og en del sentrale personalpolitiske forhold. Det foretas først en gjennomgang av de kriminalpolitiske utfordringer og de samfunnsmessige endringer politi- og lensmannsetaten har vært stilt overfor i de seneste årene. Deretter gis en gjennomgang av dagens politi- og lensmannsetat og utviklingen i våre naboland, før departementet trekker slutninger om endringsbehovet og fremmer sine endringsforslag.

Antall ansatte i politi- og lensmannsetaten utgjorde ca. 11 000 pr. 1. mars 2000. Det vedtatte budsjett for 2001 utgjør i overkant av 6 mrd. kroner. Samlet sett er det beregnet frigjorte årsverk til operativt og publikumsrettet arbeid i størrelsesorden 400-450 som følge av forslagene i meldingen. Omstillingskostnadene som direkte følger av distriktssammenslåingene er beregnet til ca. 30 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen understreker at meldingens hovedmål er en mer effektiv kriminalitetsbekjempelse gjennom

en mer tjenesteytende og publikumsorientert organisering. Dette skal skje ved at større distrikter tilføres større ansvar og innflytelse over egen virksomhet, ved at politimesteren får myndighet til å foreta endringer og forvalte de samlede ressurser slik at målene nås, og slik at viktig kompetanse knyttet til alvorlige kriminalitetsformer kan bygges opp i langt flere distrikter enn i dag.

Komiteen forutsetter at målet om et desentralisert norsk politi og nærpoltimodellen ligger fast, og at politidistriktsledelsen skal lokaliseres etter objektive kriterier.

2. EN ETAT UNDER OMSTILLING - SAMFUNNSENDRINGER

De betydelige samfunnsendringene som finner sted, har stor innvirkning på politiets virksomhet. I meldingen pekes det på internasjonaliseringen, kriminalitetsutviklingen, demografiske endringer, økte krav til offentlig tjenesteyting, endringene i informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT), nye krav til kompetanse i arbeidsmarkedet, og utviklingen av informasjons- og kommunikasjonssamfunnet.

I meldingen pkt. 2.5 gis en oversikt over kriminalitetsutviklingen. Det fremgår bl.a. at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte forbrytelser har holdt seg jevnt de senere årene, og at tallene for 1. halvår 2000 indikerer en reduksjon i saksbehandlingstiden generelt.

Kriminalitetsbildet har endret seg mye de seneste 30-40 årene, og den vesentligste endringen har skjedd siden 1985. Den klart viktigste faktoren er den generelle økningen i antallet straffesaker. Forbrytelsene domineres av en betydelig overvekt av vinningskriminalitet. Økningen i voldskriminaliteten har flatet ut, antall anmeldelser av sedelighetskriminalitet viser en relativt stor grad av stabilitet, mens narkotika er den forbrytelseskategori som fremviser den største pro-

sentvise vekst. I 1990-årene ble det også registrert en ny type kriminalitet i Norge; menneskesmugling og ulovlig innvandring. Erfaringene viser for øvrig at skadeverk for mange barn og unge representerer de første straffbare handlinger, og en effektiv bekjempelse av skadeverk vil ha stor betydning som kriminalitetsforebygging.

Byområdenes relative andel av kriminaliteten er økende, og kriminaliteten vil ikke i samme grad som tidligere være lokalt forankret eller innrettet.

Det mest karakteristiske utviklingstrekk er at antallet siktede i aldersgruppene over 25 år har fortsatt å øke. Blant lovbruddene der innvandrere er overrepresentert hører grov narkotikakriminalitet, voldtekt, drap, ran og vold. Politiet står overfor store utfordringer i forhold til personer med annen etnisk og kulturell bakgrunn. Dette må påvirke så vel rekrutteringen til politiet som politiutdannelsen.

Den organiserte kriminaliteten representerer en langt større trussel mot samfunnet enn tradisjonell kriminalitet samtidig som den er vanskeligere å bekjempe. Det kriminalitetsbildet som avtegner seg, tilsier en styrking av kriminaletterretningen. Det er også behov for en gjennomgang av særorganenes oppgaver og avgrensingen mot Politidirektoratets oppgaver. For å møte behovet for koordinering, er det etablert et råd for bekjempelse av organisert kriminalitet.

Departementet antar at den organiserte kriminalitet, narkotikakriminaliteten og IKT-relatert kriminalitet utgjør de største truslene i årene fremover.

Departementet peker bl.a. på at kriminalitetsutviklingen tilsier en utbygging av det forebyggende arbeid og samarbeid med andre institusjoner, en mer effektiv straffesakskjede og en rask og omstillingsdyktig politi- og lensmannsetat. Kompetansen i politiet må økes og innrettes mer mot nye kriminalitetsformer og endret atferd hos de kriminelle. Det vises til at den teknologiske utvikling har endret rammebetingelsene for kriminalitetsbekjempelsen vesentlig, og kriminalitetsutviklingen tilsier en bedre koordinert innsats i politiet, og mellom politiet og andre aktører både nasjonalt og internasjonalt. Departementet mener de kriminelles atferdsmønster og mobilitet vil fordre større, mer ressurssterke og bærekraftige enheter.

Komiteens merknader

Komiteen er kjent med de relativt store folkeforflytninger som har funnet sted i Norge i etterkrigstiden. Komiteen er oppmerksom på at byområdenes relative andel av kriminaliteten er økende, og at kriminaliteten i mindre grad enn tidligere er lokalt forankret. Det er derfor viktig å tilpasse politiet til de samfunnsendringer som har funnet sted. Nye arbeids- og reisemønstre, samt fremvekst av nye områder for felles fritid, uteliv og underholdning skaper nye kriminalitetsmønstre og nye samarbeidsbehov for politiet på tvers av både kommune- og fylkesgrenser.

3. POLITI- OG LENSMANNSETATEN I DAG - EN TILSTANDSVURDERING

3.1 Sammendrag

3.1.1 Innledning

Kapittelet gir først en kort presentasjon av politiets samfunnsrolle og en faktabeskrivelse knyttet opp mot dagens politiorganisasjon og dagens politioppgaver.

Kapittelet avsluttes med et historisk tilbakeblikk på utviklingen av politi- og lensmannsetaten, med vekt på organisasjonsendringer. Deretter presenteres reformer og utviklingstrekk i Sverige, Danmark og Finland.

3.1.2 Politiets samfunnsrolle

Politiets oppgave er både å virke konfliktløsende, kriminalitetsforebyggende og kriminalitetsbekjempende.

Tilsynsansvaret for tjenesteutøvelsen i straffesaker tilligger overordnet påtalemyndighet. For øvrig har Politidirektoratet tilsynsansvar. Siden 1988 har det vært en ordning med særskilte etterforskningsorgan (SEFO), og innen enkelte områder er det etablert selvstendige kontrollmyndigheter. Det er besluttet å evaluere SEFO-ordningen, og departementet mener at det bør foretas en gjennomgang av hvordan klager mot politiet bør gripes an.

Politiroллеutvalget (NOU 1981:35 og NOU 1987:27) la til grunn 10 prinsipper og verdier for norsk politi som departementet mener fortsatt bør være grunnleggende for norsk politi. Politiet skal avspeile samfunnets idealer, ha et sivilt preg, være et desentralisert enhetspoliti, og politimannen skal være generalist. Politiet skal virke i samspill med publikum, være integert i lokalsamfunnet og ha bred rekruttering. Politiet skal legge hovedvekten på forebyggende virksomhet og være underlagt effektiv kontroll fra samfunnets side.

3.1.3 Organisering og oppgavedeling

Riksadvokaten har det overordnede ansvar for straffesaksbehandlingen, mens Justisdepartementet og Politidirektoratet har ansvar for resten av politiets virksomhet.

Landets 54 politidistrikter er inndelt i geografiske driftsenheter (lensmannskontorer og politistasjoner) med unntak av de store politidistriktene som har fått beholde organiseringen med funksjonelle driftsenheter (fagavdelinger). Det er 337 lensmannskontorer og 64 politistasjoner. Denne organisasjonsmodellen ble innført i 1994, og utgangspunktet var at alle politidistriktene med unntak av Oslo skulle ha lik organisering. Politidistriktene er organisert i to nivåer, et politimesternivå og et driftsenhetsnivå. Reformen innebar at det ble forutsatt en del sammenslåinger av driftsenheter. I praksis viste dette seg vanskelig å gjennomføre pga. motstand lokalt.

Selv om organisasjonsmodellen var lik for alle politidistriktene, har reformen av 1994 likevel ført til betydelige forskjeller innad i og mellom politidistriktene.

Mange driftsenheter disponerer mindre enn 10 årsverk, og antallet driftsenheter innen politidistriktene varierer også meget. Evalueringen av 1994-reformen peker i retning av at den ikke har fått den ønskede effekt. Noe av årsaken ligger nok i at mange driftsenheter og politidistrikter er for små.

3.1.4 Politiets samfunnsoppgaver

I de senere år har det skjedd en betydelig vekst innen "trygghetsindustrien", dvs. kommersielle tilbud om trygghets- og vaktjenester. Etter departementets oppfatning bør ikke slike tjenester være annet enn et supplement til politiet.

Mange politidistrikt har av ressursmessige årsaker i dag problemer med å opprettholde en døgnkontinuerlig politiberedskap. Dette er lite heldig. Etter departementets vurdering vil den totale politiberedskapen kunne styrkes ved at politidistriktene gjøres ressursmessig mer likestilte. Bibehold av nærpoliets funksjon og virkeområde er også et viktig utgangspunkt for de endringsforslagene som foreslås i meldingen.

Politiets behandling av straffesaker er, etter ordens-tjenesten, den største tjenestegrenen ved samtlige politidistrikter. Et sentralt virkemiddel i straffesaksarbeidet er fremskutt, integrert påtalefunksjon. Hovedproblemet i dag er at straffesaker blir liggende hos politi og påtalemyndighet uten at dette har sin årsak i at det arbeides med sakene. Undersøkelser viser at det er svært store forskjeller mellom politidistriktenes resultater i straffesaksbehandlingen.

Politiet er også tillagt forvaltningsoppgaver av varierende karakter, og lensmennene er tillagt en rekke sivile gjøremål. I 10 kommuner er det lensmenn som utelukkende har sivile gjøremål. En vesentlig begrunnelse for at forvaltningsoppgaver legges til politiet er at slike oppgaver ofte har tilknytning til, eller en direkte nytteverdi for, utførelsen av politiets primær-oppgaver. Etter departementets vurdering ligger det ikke til rette for større utvidelser av politiets forvaltningsmessige gjøremål.

Det ble i 1997 fremlagt en utredning om organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet. Utredningen konkluderte under noe tvil med at den beste løsningen vil være at oppgavene innenfor den sivile rettspleie på grunnplanet blir lagt til politiet. Departementet har foreløpig ikke tatt stilling til om, og eventuelt i hvilket omfang, utredningens tilrådinger skal følges opp.

I Ot.prp. nr. 29 (2000-2001) Om lov om endringer i politiloven (overvåkingstjenestens oppgaver mm.) foreslås det ikke vesentlige endringer av oppgavene til Politiets Overvåkingstjeneste (POT). For overvåkings-tjenestens vedkommende ligger det et rasjonaliserings-potensial i nedbygging av den regionale organisasjonen.

De nye kravene til grensekontroll som følge av Schengen-regelverket vil gi politiet økte oppgaver og ha ressursmessige konsekvenser for de berørte politidistriktene.

Justisdepartementet har det overordnede ansvaret for norsk deltakelse i det internasjonale politisamarbeid. Departementet peker på at norsk politis deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner og lignende belaster de tjenestesteder som avgir personell. I meldingen gis en kortfattet oversikt over andre samarbeidsmønstre for norsk politi. Dette omfatter bl.a. Kystvakten, Forsvaret og redningstjenesten.

I forhold til politiet foreslås det i NOU 2000:24 "Et sårbart samfunn" å styrke samarbeidet mellom politi og forsvar mot mulig omfattende terror og sabotasje.

3.1.5 Styring, ledelse og samarbeid

Sammensetningen av oppgavene i etaten er slik at etaten må kombinere regelstyring med mål- og resultatstyring. Departementet legger til grunn at styringsdialogen mellom Politidirektoratet og politidistriktene i økende grad må dreie seg om overordnede mål og rammer, og mindre om ressursdisponeringer og operativ prioriteringer.

Nåværende resultatmål (saksbehandling, oppklaringsprosent etc.) er nyttige, men gir ikke gode nok indikasjoner om effekten på primærmålene for politiarbeid.

Med virkning fra 2001 er det bestemt å fordele budsjettmidlene til politidistriktene som en totalramme. Selv om Stortinget kun vedtar budsjettene med ett års varighet, bør politi- og lensmannsetaten bedre enn nå kunne utvikle grunnlaget for langsiktig budsjettmessig planlegging.

Budsjettutviklingen i politi- og lensmannsetaten fra 1985 til 2000 har vært jevnt økende. Størrelsen på budsjettene og bemanningen i politiet er sentrale virkemidler når det gjelder å nå ønskede mål og resultater. Det er også foretatt store forbedringer i etatens ledelses- og styringsformer; blant annet ved omorganiseringer, økt satsing på teknologi og innføring av mål- og resultatstyring. Det vesentlige av budsjettmidlene er bundet opp i faste utgifter (lønn, leie, drift).

3.1.6 Personalpolitikk

Etter departementets vurdering kan politi- og lensmannsetaten oppnå store forbedringer ved å utvikle og ta i bruk mer fleksible og prosjektbaserte arbeidsformer. Et virkemiddel for å trekke til seg ønsket arbeidskraft kan være jobbrotasjon.

I politi- og lensmannsetaten er det tre alternative karriereveier som peker seg ut: generalistveien, spesialistveien og lederveien. Departementet ønsker at generalisten skal få en mer sentral rolle. For å skaffe og skape den nødvendige spesialistkompetansen, vil faglig sterke miljøer være en forutsetning. Ved rekruttering til lederstillinger må det stilles økte krav til kompetanse innen ledelse.

Politimestre og visepolitimestre samt sjefene for Kriminalpolitisen og Utrykningspolitiet utnevnes som embetsmenn. Etter politiloven § 19 kan Kongen bestemme at andre sjefer for politiets sentrale særorganer og politimestre ansettes på åremål. I medhold av

denne bestemmelsen er rektor for Politihøgskolen tilsett på åremål. Overvåkingssjefen kan bare beskikkes på åremål.

I Innst. O. nr. 40 (1999-2000) uttalte en samlet justiskomité bl.a. at også landets politimestre bør ansettes på åremål med mulighet for forlengelse. Departementet finner det naturlig at politimestrene og sjefene for politiets særorganer i fremtiden blir beskikket av Kongen på åremål. Embetsutnevnelser bør også bortfalle for visepolitimestrene.

Former for resultatbasert avlønning har så langt ikke vært utprøvd i politi- og lensmannsetaten. Også i politiet bør en være åpen for å vurdere muligheter og anvendelsesområder for et slikt belønningssystem.

Som en følge av de oppgaver etaten er satt til å ivareta, har politiet i utgangspunktet en mer belastende og utsatt arbeidssituasjon enn mange andre yrkesgrupper. Et systematisk, godt forankret og gjennomgripende HMS-arbeid vil derfor bli enda viktigere for politi- og lensmannsetaten i tiden framover.

Arbeids- og administrasjonsdepartementets målsetting om 30 pst. kvinnelige ledere i statsadministrasjonen legges også til grunn i politi- og lensmannsetaten. Det er imidlertid ennå et langt stykke igjen før målet er nådd, og innsatsen må rettes inn for å øke andelen kvinner i etaten.

Departementet peker på at verdispørsmål og yrkesetikk må gis en bredere plass, og nye krav til lederskap og ledelsesformer må inngå som et viktig utviklingsområde i etaten. Forholdene må ellers legges til rette for at politimestrene kan rekruttere og beholde det riktige personell ved å åpne for lokale tilpasninger av tilsettingsforhold. Politii- og lensmannsetaten har fortsatt svært få ansatte med annen kulturell bakgrunn. Det er igangsatt utviklingstiltak, men disse må forsterkes. Publikumsrettet arbeid må oppgraderes slik at det blir mer attraktivt å utføre uniformert tjeneste.

3.1.7 Kompetanse

Samtlige av landets politimestere har i dag juridisk embetseksamen som grunnleggende kompetanse. Departementet legger til grunn at det også i fremtiden må settes krav om juridisk kunnskap på et visst nivå til topplederstillingen i et politidistrikt, selv om juridikum ikke anses å være det eneste alternativet. Det er viktig at også kompetansekravene for politistillingene undergis en nærmere vurdering. Man må i årene framover ytterligere forsterke og åpne for å supplere og integrere andre utdannelsesbakgrunner enn de man tradisjonelt ser i etaten.

Grunnutdanningen for politipersonell skal være en generalistutdanning. Det er også behov for å utvikle opplæringstilbud for jurister og sivilt ansatte i politiet.

Departementet mener det bør utvikles undervisningstilbud som legger økt vekt på kunnskap om samfunnsforhold, kulturer, sosiale sammenhenger og tverrfaglig og tverretatlig samarbeid.

3.1.8 Bemanning og bemanningsbehov i politi- og lensmannsetaten

Stortinget har i forbindelse med tidligere budsjettbehandlingar anmodet om en oversikt over stillingsbehovet i politi- og lensmannsetaten. På denne bakgrunn igangsatte departementet det såkalte "Ressursprosjektet" som munnet ut i en bemanningsplan med utgangspunkt i bemanningen i 1998.

Bemanningsplanens anslag over stillingsbehovet vil måtte revurderes og tilpasses forslagene om sammen slåing av politidistrikter. Planen kan således ikke ses som et forslag fra Regjeringen om en plan for en fremtidig ressursmessig opptrapping av politiets innsats.

Bemanningsplanen konkluderte med at politiet må tilføres 1900 nye årsverk frem mot 2005. I meldingen gis en oversikt over bemanningsutviklingen siden 1985, og en vurdering av bemanningssituasjonen frem til 1999.

Det vil i perioden 1999-2003 uteksamineres langt flere studenter fra Politihøgskolen enn avgangen av politipersonell i samme periode. Departementet legger til grunn at studenttilgangen stort sett vil avhjelpe det stillingsbehov som bemanningsplanen legger til grunn. Forutsatt at det opprettes stillinger til alle, gjenstår det i henhold til bemanningsplanen et behov på ca. 700 stillinger av annen kategori. I lys av de nye forutsetninger som meldingen legger til grunn, vil departementet be Politidirektoratet om å utarbeide en ny bemanningsplan.

3.1.9 Historikk. Politiet i Sverige, Finland og Danmark

I meldingens pkt. 3.8, Historikk, gis en oversikt over fremveksten av lensmannsetaten og politietaten, og i pkt. 3.9 gis en redegjørelse for organisasjonsutvikling fra 70 årene til i dag. I pkt. 3.10 gis en redegjørelse for politiet i Sverige, Finland og Danmark. Det fremgår at det også i de øvrige skandinaviske land har pågått og pågår organisasjonsutviklingsprosesser. Når det gjelder strukturen for ny politidistriktsinndeling synes den danske og norske tilnærmingen å ha likhetstrekk. Det synes å være en klar tendens i samtlige av landene at utviklingen går i retning av større organisatoriske enheter.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at politiet i dag er inndelt i 54 distrikter med ca. 400 driftsenheter som i hovedsak er geografisk inndelt. Det er store forskjeller i størrelse og kompetanse både mellom distriktene og driftsenhetene. Dette medfører svært ulike muligheter til å kunne hankes med alvorlig og omfattende kriminalitet. Komiteen støtter departementets intensjon om å gjøre politidistriktene større og mer ressursmessige likstilte.

Et hovedproblem med dagens organisering er lang saksbehandlingstid i bl.a. straffesaker, og at saker blir liggende hos både politi- og påtalemyndighet uten at

det skyldes at det arbeides med sakene. "Liggetiden" for straffesaker viser svært store forskjeller mellom distrikter. Komiteen er enig i at målet er godt samarbeid mellom politi- og påtalefunksjon, og at tilgjengelig personell organiseres slik at "liggetiden" minimaliseres, saksbehandlingstiden reduseres og publikums erfaringer med politiet kan forbedres vesentlig.

Departementet bes også utvikle nye måleparametre for politiets arbeid i tillegg til saksbehandlingstid, oppklaringsprosent mv. Dette kan for eksempel være responstid, henleggelse, effekt av forebyggende arbeid gjennom utviklingen i barne-/ungdomskriminalitet, narkotikautvikling mv., eller andre kriterier som gjerne kan utvikles i samarbeid med politiets organisasjoner.

Komiteen er opptatt av at en ved denne store politireformen virkelig satser på å utvikle det forebyggende arbeidet. Både organisatorisk og metodemessig må det forebyggende arbeidet stå i fokus, særlig må en ha fokus på det tverrfaglige samarbeidet mellom etatene. Når en vurderer om politi- og lensmannsetaten gjør en god jobb er det ikke nok å ha fokus på saksbehandlingstid og oppklaringsprosent. Det viktigste er å hindre kriminalitet, ikke minst blant barn og ungdom. Hovedutfordringen ligger i å sette inn ressurser og tiltak, og videreutvikle metoder som gjør denne delen av politiarbeidet bedre.

Komiteen understreker at politiet er tilført stadig nye oppgaver. Schengen grensekontroll har ressursmessige konsekvenser for berørte distrikter, og deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner bidrar til at de tjenestestedene som avgir personell i perioder mister opparbeidet kompetanse. Det endrede trusselbilde Norge står overfor iht. Sårbarhetsutvalget (NOU 2000:24) og St.prp. nr. 45 (2000-2001) om omlegging av Forsvaret i perioden 2002-2005, innebærer et styrket fremtidig samarbeid mellom politi og forsvar mot mulig omfattende terror og sabotasje. Komiteen forutsetter at nye oppgaver må følges opp med nødvendige ressurser.

Komiteen viser til departementets påpeking av at dagens budsjettmidler i vesentlig grad er bundet opp i faste utgifter (lønn, leie, drift). Samtidig er politiets hverdag preget av uforutsette hendelser som kan være svært ressurskrevende, og små politidistrikter vil ha betydelig færre muligheter til å omprioritere ressurser til slike saker enn større politidistrikter. Komiteen ønsker at karriereveiene og lønssystemene innen politiet for fremtiden i større grad også må knyttes opp mot operativ tjeneste, fremfor administrasjon. Publikumsrettet arbeid må oppgraderes slik at det blir mer attraktivt å utføre uniformert tjeneste. Videre må kravene til kompetanse og personlige egenskaper innen ledelse vektlegges sterkere. Derfor er det særlig viktig å rekruttere de beste kandidatene til stillingene som landets nye politimestre, og at søkergrunnlaget er bredest mulig.

Komiteen understreker at personal- og lønnspolitiske virkemidler kan og bør brukes til å endre en orga-

nisasjons atferds- og ledelsessystemer. Særlig er det viktig at det finnes karrieremuligheter som både generalist, spesialist og leder, og at systemet må stimulere til karrieremuligheter utenfor administrative stillinger.

Komiteen finner det ikke riktig å behandle spørsmålet om felles aldersgrense for politi- og lensmenn her, bortsett fra å understreke at det er en utfordring i alle yrker å stimulere ansatte til å stå i tjeneste lenger enn i dag.

Komiteen støtter at juridikum ikke lenger ansees som det eneste alternativet hva angår utdanning for å kunne fylle en politimesterstilling, selv om det stilles krav om juridisk kompetanse på et visst nivå for å kunne inneha en topplederstilling i politiet. Komiteen støtter også at kompetansekravene for politistillinger revurderes, og at det åpnes for ytterligere integrering av andre utdannelsesbakgrunner i politietaten.

Komiteen understreker behovet for å vektlegge realkompetanse i tillegg til formalkompetanse, samt utfordringen som ligger i å finne måter å formalisere denne på. Videre er det i et stadig mer komplekst samfunn i rask forandring viktig med utvikling og etterutdanning. I tillegg til Politihøyskolen, bør norsk politi også kunne knyttes opp mot eksterne utdanningsinstitusjoner som kan sikre kontinuerlig oppbygging av kompetanse.

Komiteen viser til at bemanningsutvalget konkluderte med at politiet trengte 1 900 nye årsverk innen 2005 for å kunne utføre sine oppgaver. Komiteen merker seg at departementet med henvisning til rasjonaliseringspotensiale i politiet, vil be Politidirektoratet om å utarbeide en ny bemanningsplan på et lavere nivå. Komiteen understreker at det i høringsrunden har fremkommet skepsis til departementets anslag om innsparing på 400-450 stillinger som følge av politidistriktsreformen. Det synes etter komiteens syn for tidlig å fastslå at ikke bemanningsutvalgets anslag fortsatt har gyldighet. Komiteen ønsker likevel en snarlig oversikt over den bemanningsplanen som Regjeringen vil legge til grunn for årene fremover, og forutsetter at arbeidet med denne i Politidirektoratet gis høy prioritet.

Komiteen merker seg at departementet ikke har tatt stilling til organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet, herunder om denne skal legges til politiet. Komiteen viser til at denne saken har ventet på en avklaring siden Reinskou-utredningen ble fremlagt i 1997, og mener alle parter er tjent med en avklaring. Komiteen ber derfor Regjeringen fremlegge sin anbefaling for Stortinget så snart som mulig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har merket seg at heller ikke i forbindelse med denne reformen blir det lagt opp til en politisk debatt vedrørende den sivile rettspleien på grunnplanet. Prinsipielt er disse medlemmer opptatt av at en skal ha en politi- og lensmannsetat med varierte arbeidsoppgaver som også omfatter sivile saker og forvaltningsmessige gjøremål.

4. EN BEDRE ORGANISERT POLITI- OG LENSMANNSETAT

Før de konkrete tiltak presenteres (kapittel 5), redegjøres det i meldingen pkt. 4 for en del grunnleggende premisser og forutsetninger som departementet mener bør være på plass under omstilling av politi- og lensmannsetaten. Forutsetninger for ønskede resultater er en god og samlende organisasjonskultur og ansvarlige ledere må pekes ut til å lede omstillingsarbeidet. Organisatoriske endringer må iverksettes med stor grad av delegert gjennomføringsansvar. De ansatte bør spille en viktig rolle under iverksettingen av omstillingsprosesser.

Departementet har som en viktig forutsetning for de strukturelle endringsforslagene at de ikke skal svekke nærvær og tilgjengelighet. Politiet vil bli å finne på minst like mange steder som i dag. Departementet forutsetter ytterligere økt delegasjon av ansvar til distriktene, og at frigjorte ressurser blir omdisponert til publikumsrettet, forebyggende og kriminalitetsbekjempende tjeneste.

Politimesteren skal være øverste administrative leder for et politidistrikt og øverste ansvarlige for den påtalemessige tjenesteutøvelsen.

Politimesterens særegne og "personifiserte" rolle er av mange sett på som svært viktig for å oppnå den ønskede nærhet mellom leder, medarbeider og publikum. Det at politimesteren befinner seg litt lenger unna behøver etter departementets syn ikke å påvirke den politioperative og publikumsrettede tjenesteutførelsen i uheldig retning.

Departementet og riksadvokaten er enige om at gode resultater over tid i straffesaksbehandlingen er avhengig av to faktorer; en politimester som er engasjert i straffesaksbehandlingen og et velfungerende integrert påtaleledd. Juristene i et politidistrikt må som utgangspunkt være plassert der sakene er, dvs. på samme sted(er) som de største etterforskningsavdelingen(e) er lokalisert. Det er påkrevd at politimesteren selv deltar aktivt på overordnet nivå, og det må være tilstrekkelig nærhet mellom den saksansvarlige politijurist og den nærmeste overordnede i påtalemyndigheten.

Etter departementets oppfatning vil større påtaleenheter i politidistriktene gi mindre sårbarhet og bedre mulighet til fleksibel ressursutnyttelse.

Departementet vil arbeide for at politimesterrollen blir videreutviklet og bedre tilpasset politireformens krav og forutsetninger til lederskap. Det vil blant annet innebære økt bruk av delegerte påtalesfunksjoner og mindre bruk av andre personavhengige lederfunksjoner. Evalueringer viser at ledergruppene i mange politidistrikt oppleves som svært (for) store, og med en for uensartet sammensetning. Enkelte politidistrikt har funnet det hensiktsmessig å legge opp til interne regionordninger.

Departementet legger til grunn at den sentrale politiledelsen og politidistriktene må gå gjennom dagens driftsenhetsstruktur, og i en del tilfeller komme fram til

nye, alternative distriktsinterne organisasjonsmodeller. Driftsenheten er en styringsenhet som skal omfatte ett eller flere tjenestesteder hvor lederen har en ressursmessig og administrativ samordningsfunksjon, direkte underlagt politimesteren. Det forutsettes at antallet tjenestesteder opprettholdes. De service- og tjenesteoppgavene som utføres i dag ved driftsenhetene, bør i enda større utstrekning ivaretas av sivilt personell og bli mer tilgjengelig. Departementet ser det som naturlig å vurdere politiets delaktighet i kommunale eller statlige servicekontorer, eventuelt opprettelse av mindre tjenestesteder eller kontaktpunkter på andre steder enn der kontorlokalitetene i dag befinner seg. Departementet forutsetter økt delegasjon fra den sentrale politiledelsen til de ulike styringsnivåene i etaten.

Statskonsult har utarbeidet en rapport som vurderer resultatene av organisasjonsendringen som ble foretatt i 1994. Statskonsults anbefaling av tiltak for å oppnå en mer effektiv ressursutnyttelse var å slå sammen politidistrikter, men at antall driftsenheter forblir uforandret. Det burde dessuten foretas en grundig gjennomgang av de administrative oppgaver, og ledergruppen.

Langt de fleste politimestre mener at distriktene nok kunne bli mer kostnadseffektive å drive med større enheter, men stiller spørsmål ved omstillingskostnadene i forhold til gevinstene. Den største effekten av en strukturreform vil etter de flestes mening først og fremst komme til syne hvis man samtidig endrer og/eller reorganiserer driftsenhetsstrukturen. Flere påpeker betydningen av nærhet mellom politimester, befolkning, medarbeidere og i særlig grad deres behov for nærhet til lokal påtaleleder. Det pekes på at et stort problem i dag er at det generelt er dårlig kompetanse, og at man derfor ikke får utnyttet ressursene optimalt.

Det er delte oppfatninger hva angår Statskonsults konklusjon om at ressurser viet til administrativ oppfølging har økt kraftig de senere år. Flere mener man fortsatt kan sentralisere en del administrative oppgaver. De fleste støtter forslaget om at det bør foretas en kritisk vurdering av ledergruppen.

Komiteens merknader

Komiteen støtter forutsetningen for reformen om at politiet skal finnes på minst like mange steder som i dag. Videre støttes forutsetningen om at påtalejuristene skal være tilgjengelige der sakene produseres, gjerne mer tilgjengelig enn i dag, ved at for eksempel en politijurist kan ha kontordag ved et lensmannskontor en dag eller noen timer i uken. Politiet skal være til stede i lokalsamfunnet, både fordi publikum er politiets viktigste ressurs, samtidig som det er publikum politiet er til for. Samspill med publikum er avgjørende for å lykkes i så vel etterforskningsarbeid som forebygging.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, mener imidlertid at det må delegeres fullmakter til den enkelte politimester når det gjelder hvordan publikums kontakt med politiet organiseres.

Komiteen peker på at bemanningsutfordringen knyttet til små enheter kan motvirkes ved hensiktsmessige vakt samarbeidsordninger.

Komiteen viser til evalueringer som dokumenterer at ledergruppene i mange politidistrikter oppleves som altfor store. I komiteens høringer er det fremkommet synspunkter om at svært mye tid går med til å delta på møter som oppleves unødige. Det er derfor helt nødvendig med en ny og kritisk vurdering av ledergruppenes sammensetning, arbeidsform og oppgaver. Komiteen understreker særlig behovet for å forhindre at nye og større politidistrikter fører til oppbygging av nye administrative enheter eller nye unødige ledd mellom ledelsen og tjenestemennene. Det vil være store variasjoner i distriktenes behov, og komiteen vil særlig advare mot oppbygging av nye standardiserte og byråkratiske organisasjonsmodeller i distrikter med svært ulike behov.

Komiteen ønsker videre en tilpasset driftsenhetsstruktur til de nye politidistriktene. Et mål må være at færre steder enn i dag har administrative oppgaver, og at flere konsentrerer seg om service- og tjenesteoppgaver rettet mot publikum. Komiteen er positiv til så vel samlokalisering med kommunale og statlige servicekontorer, som opprettelse av nye tjenestesteder eller f.eks. politiposter ved andre lokaliteter enn i dag. Komiteen er enig med flere av høringsinstansene i at den største effekten av strukturreformen først kommer til syne når man samtidig gir desentralisert ansvar for tilpassing av driftsenhets- og tjenestestedsstrukturen. Målet er tilgjengelighet for publikum, ikke flest mulig selvadministrerende enheter.

Komiteen har merket seg at det legges opp til en distriktsledelse og en driftsenhetsledelse som tar utgangspunkt i at innbyggerne i de enkelte kommuner skal kunne forholde seg til et nærpolti med et godt tilbud om polititjenester og politinærhet. Samtidig legges det opp til mer rasjonelle styringsrutiner og sentralisering og samordning av enkelte av de administrative gjøremålene i dagens driftsenheter (politistasjoner og lensmannskontorer). Komiteen forutsetter at det ikke bygges nye nivåer eller etableres nye ressurskrevende staber. Komiteen mener politidistriktenes administrative enhet i større grad skal avlaste de operative enhetene.

Komiteen mener et godt nærpolti betinger tjenestesteder som publikum har tillit til, bl.a. gjennom de fullmaktene lensmennene i dag er gitt gjennom det gjeldende lovverket, og i de mulighetene som politimestrene i tillegg har gjennom delegasjon. Komiteen ønsker større grad av delegering av ansvar og myndighet til tjenestestedene.

Komiteen er opptatt av å videreutvikle nærpolti-modellen som en del av denne omorganiseringen. Når en sentraliserer administrasjonen er det viktig å ta ut ressurser for å styrke det operative nærpolitiet. Det er viktig med en organisering som sikrer at politi- og lensmannsetaten er etablert med tjenestesteder som i hovedsak samsvarer med kommunegrensene, og for å

få dette til er det viktig med gode samarbeidsordninger og god ansvarsfordeling mellom tjenestestedene. I større byer er det viktig å bygge ut nærpolitiet med flere organiserte treffpunkt mellom publikum og politi.

Komiteen mener rasjonelle administrative rutiner og gode styringsmekanismer kan løses gjennom den regionmessige samordning som beskrives i meldingen, i tråd med forsøk som allerede er gjort ved flere politidistrikter - herunder Fjordane politidistrikt. Komiteen mener også at den samordning av den politiooperative tjenesten som er innført en rekke steder bør utvikles videre. Det vil frigjøre lensmennene ved de mindre kontorene til enda mer publikumsrettet tjeneste enn i dag, samtidig som de enkelte kommunene beholder sin myndighetsperson innen politiet som i dag.

Komiteen mener at det må være opp til det enkelte distrikt, og en del av distriktets desentrale ansvar, å finne frem til en hensiktsmessig organisering av vaktarrestene ut fra tjenestlige behov, ikke standardmodeller. Likeså må det i hovedsak være det enkelte distrikts ansvar å se hvor mange tjenestesteder som skal være nattåpne, basert på faktiske behov. Her kan det også være betydelige sesongvariasjoner, særlig på typiske turiststeder. F.eks. vil Hemsedal om sommeren eller Stryn om vinteren ha andre behov enn i høysesongen. Det viktigste for publikum er at noen kommer innen rimelig tid når man trenger assistanse fra politiet om natta, ikke hvor de kommer fra. For mange vil en polititjenestebil hjem eller til et åsted kunne være like viktig som å ha tilgang til en nærliggende nattåpne stasjon. Det primære her er å betjene publikums behov, og at responstiden ikke blir for lang.

Komiteen understreker at hovedmålet bak meldingen om flere politifolk tilgjengelig for å hjelpe publikum, ikke må settes til side ved overdreven bruk av bilkjøring ved transport av fanger mv. mellom ulike tjenestesteder. Dette er primært et ledelsesansvar, der resultatene etter omstillingen både mht. responstid og frigjøring av politiresurser bør måles for hvert enkelt politidistrikt for å etterse at målene nås.

Komiteen understreker at politimesterens lokalisering i seg selv ikke påvirker politiooperative, publikumsrettede tjenester.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, peker imidlertid på at gode resultater er avhengig av at politimesteren er engasjert i straffesaksbehandlingen, og lykkes i å etablere et velfungerende integrert påtaleledd med gode samarbeidsrelasjoner mellom etterforskere og politijurister under etterforskningens gang. Dette forutsetter at begge grupper kjenner hverandre og respekterer hverandres oppgaver, kvalifikasjoner og erfaringer. Flertallet er kjent med at samarbeidet fungerer utmerket svært mange steder, og ser det som en viktig ledelsesoppgave å sikre at samarbeidet fungerer som det skal i hvert enkelt distrikt.

Flertallet har merket seg at Regjeringen legger stor vekt på fremskutt integrert påtale i etterforskning.

gen for å bedre effektiviteten i straffesaksarbeidet, og er enig i dette. Effektivitet er viktig, men dette må ikke gå ut over kvaliteten på arbeidet eller svekke rettssikkerheten. Under omorganiseringen må en ivareta rollefordelingen mellom den politifaglige etterforskningen og påtalejuristene i politiet, bl.a. i forhold til kvalitets-sikring, bruk av tvangsmidler m.m. Det må være et godt samarbeid mellom etterforsker og politijurist, men med klar rollefordeling. Politifaglig kompetanse er viktig når en skal lykkes med en kvalitativ god etterforskning.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener at det er ønskelig med et klart skille mellom politi- og påtalemyndighet, slik at påtalemyndighetens kvalitetssikring av politietats arbeid blir reell. Dagens modell, hvor påtalemyndigheten er integrert i politietaten, er en rettssikkerhetsrisiko. Påtalemyndighetens kontrollfunksjon kan lett bli illusorisk når påtalemyndighetens tjenestemenn sitter med det direkte ansvaret for politiets etterforskningsarbeid. Kontrolløren havner ofte i en "bukken passer havresekken"-situasjon.

Dette medlem er derfor uenig i forslaget til såkalt "fremskutt påtalemyndighet". Påtalemyndigheten bør samles under ledelse av Riksadvokaten, og politimyndigheten under ledelse av Politidirektøren, og disse myndigheter bør holdes klart adskilt fra hverandre.

5. STRUKTURELLE TILTAK

5.1 Dagens politidistriktsstruktur - tid for endring

Departementets vurderinger av behovet for endringer i retning av større og mer bærekraftige politidistrikter, bygger i hovedsak på følgende forhold:

- De kriminalpolitiske utfordringene nødvendiggjør en større konsentrasjon av politiets ressurser og kompetanse.
- Behovet for å økonomisere med begrensede ressurser i offentlig forvaltning gjør det nødvendig med politidistrikter som kan vise til større kostnadseffektivitet.
- Behovet for å få mer politiutdannet personell ut i operativ virksomhet nødvendiggjør bedre administrative stordriftsløsninger.
- Publikums krav til offentlig tjenesteyting fordrer større organisatorisk fleksibilitet og et større lokalt handlingsrom for politiledelsen.
- Den teknologiske utviklingen gjør det både ønskelig og mulig å anvende politiets totale ressurser mer rasjonelt gjennom en kombinasjon av desentralt politinærvær og sentraliserte, administrative løsninger.
- Den samlede politiorganisasjon må kunne vise en bedre funksjonalitet og styringsevne enn i dag.

Etter departementets syn bør ikke politidistriktsstrukturen fastlegges skjematisk ut fra nåværende fylkesinndeling. Politidistriktsstrukturen bør fastsettes, først og fremst etter konkrete vurderinger, der hensynet til politiets oppgaveutførelse og effektivitet tillegges betydelig vekt.

Departementets vurderinger av hvor førsteinstansdomstoler bør ligge, bygger på en noe annen vektlegging av prinsipper og kriterier enn hva som er tilfellet for politidistriktsstrukturen. Det vises til St.meld. nr. 23 (2000-2001). Dette har sammenheng med ulikheter mellom domstolene og politiets virksomheter. Departementet har ikke lagt avgjørende vekt på at det alltid må være sammenfall mellom grensene for domssogene og politidistriktene.

Departementet har blant annet lagt vekt på befolkningsmønster, næringsstruktur, pendlingsmønster og den såkalte kriminalitetsgeografien i arbeidet med å finne frem til hensiktsmessige politidistrikter.

Polititjenesten må være tilgjengelig for befolkningen over hele landet, og dette setter krav til den geografiske og kommunikasjonsmessige avstand til politiets kontorer. Utviklingen av de kommunikasjonsmessige forhold gir grunnlag for å kunne etablere større politidistrikter. Det er naturlig å vektlegge innbyggertall, men det er ikke funnet hensiktsmessig å legge til grunn faste tallstørrelser for inndelingen.

"Arealmessig utstrekning" ble behandlet som et sentralt kriterium av Politidistriktsutvalget og er også benyttet ofte i uttalelsene fra høringsinstansene. Bortsett fra i enkelte helt spesielle sammenhenger, vil store naturområder etter departementets mening i liten grad være avgjørende for distriktsinndelingen.

Politidistriktsutvalget la stor vekt på politidistriktsledelsens kontrollspenn; dvs. antall driftsenheter i de enkelte distrikter som politimesteren må forholde seg til. Mange av høringsinstansene er bekymret for at et større antall driftsenheter vil kunne føre til dårligere intern kommunikasjon. Departementet påpeker at flere tjenestesteder kan gis felles budsjett og virksomhetsplan, og mener at det ikke bør legges avgjørende vekt på antall driftsenheter ved vurderingen av forslagene om nye politidistriktsinndelinger.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at politidistriktstrukturen ikke skal tilpasses fylkesgrensene, men hensynet til politiets oppgaveutførelse og effektivitet, basert på nye bo-, reise- og fritidsmønstre. Den nye politidistriktstrukturen må være robust, uavhengig av fylkeskommunens fremtid.

Komiteen har merket seg at de nye domstolsdistriktene ikke samsvarer med politidistriktene. Komiteen ber departementet kartlegge ulemper ved manglende samlokalisering, slik at unødig reisetid mv. dokumenteres og legges til grunn ved fremtidige domstoltilpasninger. Komiteen understreker at arbeidet med å foreta en fullstendig tilpasning av domstolstrukturen til politidistriktstrukturen er for omfattende

til at Stortinget kan gjøre dette nå. Komiteen mener likevel at siktemålet må være å få et størst mulig sammenfall mellom politidistrikts- og domstolsgrenser. Hensynet til politiets ressursbruk, og behovet for effektivitet i straffesakskjeden, tilsier at dette forhold må tillegges vekt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og representanten Jørn L. Stang vil vise til de spesielle kriminalpolitiske utfordringer som knytter seg til grensen og kysten. For disse medlemmer gir det et ekstra behov for å sikre god bredde og dekning av de kriminalpolitiske kompetansesentra politidistriktene er.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet legger til grunn at det ikke er sammenslåing av politidistrikter som tilstrekkelig og lettest gir flere politifolk i gata. Skal et slikt formål oppnås, også ut fra det tall Regjeringen har anslått, er det et annet virkemiddel som er nødvendig og overordnet; nemlig at slik tjeneste blir en attraktiv karrierevei med status og gode lønnsvilkår.

Disse medlemmer viser til at i løpet av de siste årene har det vært en klar forutsetning at det skulle foretas en vurdering av inndelingen av landets politidistrikter, og det har også kommet til uttrykk en rekke ganger i politiske dokumenter.

En slik vurdering/gjennomgang har også hatt en klar forankring i politiske målsetninger, hvor et viktig mål er en moderne og effektiv statsforvaltning. For politi- og lensmannsetaten er det et mål å yte en best mulig polititjeneste til publikum innenfor rammen av tildelte ressurser.

Justiskomiteen skrev i Innst. S. nr. 192 (1991-1992) om bekjempelse av kriminalitet:

"Flertallet vil peke på at vi i dag har et desentralisert politi med 54 politikamre og 370 lensmannskontorer. Flertallet er enig i en slik desentralisert struktur. Flertallet ser likevel at det i fremtiden kan bli behov for å foreta justering av politigrensene."

Disse medlemmer viser til at Sentrumsregjeringen 26. februar 1998 oppnevnte et bredt sammensatt utvalg, hvor bl.a. politiorganisasjoner var representert, for å fremme forslag til organisatoriske endringer i politi- og lensmannsetaten, herunder konkrete forslag om endringer i distriktsinndelingen.

Disse medlemmer merker seg videre at i daværende regjeringens resolusjon om oppnevning av utvalget, ble det understreket at det var ønskelig å vurdere politidistriktenes antall og størrelse bl.a. i lys av de nye organisasjonsplanene som var innført i politidistriktene.

Målet var effektivisering av etaten og frigjøring av ressurser fra internadministrasjonen til publikumsrettet virksomhet og kriminalitetsbekjempelse. Disse medlemmer merker seg at da utvalget la fram sin utredning 4. mars 1999 foreslo de bl.a. at antallet politidistrikt ble redusert fra 54 til 37/38.

Disse medlemmer viser til at utvalget også foreslo at det ble etablert et politidirektorat med ansvar for

å styre, samordne og bistå politidistriktene og særorganene, videreutvikle etaten både faglig, operativt og administrativt med særlig vekt på ledelse, kompetanseutvikling og effektiv bruk av ressurser.

Forslag om opprettelse av politidirektorat for bl.a. å ivareta de oppgaver utvalget foreslo, ble foreslått av Sentrumsregjeringen og vedtatt av Stortinget.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Regjeringens forslag om å redusere antall politidistrikter fra 54 til 28 er alt for dramatisk. Dette ikke minst på bakgrunn av den sterke faglige og grundige gjennomgangen Strukturutvalget foretok så sent som i 1999, og der konklusjonen ble 37/38 politidistrikter under forutsetning av opprettelse av et politidirektorat. Uten en slik opprettelse måtte tallet reduseres ytterligere.

5.2 De enkelte politidistrikter - sammendrag

I meldingen foretas en fylkesvis gjennomgang med nærmere drøftelser av de enkelte politidistrikter. En oppsummering av forslagene fremgår av tabell 5.37 på s. 185-187 i meldingen.

Etter departementets vurdering bør politidistriktene i størst mulig grad ligge innenfor ett fylke. I flere tilfeller kan imidlertid andre forhold tilsi at man bør fravike dette. Departementet foreslår en reduksjon av antallet politidistrikter fra 54 til 28. Dette er 10 færre enn forslagene fra flertallet i Politidistriktsutvalget.

I meldingen foreslås følgende politidistriktsinndeling (stedsnavnet i parentes angir den fremtidige lokalisering av distriktsledelsen):

Gruppe I - Store, ressurs-politidistrikter

1. Oslo politidistrikt (Oslo) - uendret
2. Rogaland politidistrikt (Stavanger) - tidligere Stavanger og Rogaland politidistrikter, samt deler av Vest-Agder politidistrikt.
3. Hordaland politidistrikt (Bergen) - tidligere Bergen, Hardanger og deler av Sogn og Hordaland politidistrikter
4. Sør-Trøndelag politidistrikt (Trondheim) - tidligere Trondheim og deler av Uttrøndelag og Inntrøndelag politidistrikter
5. Troms politidistrikt (Tromsø) - tidligere Troms og deler av Senja politidistrikter.

Gruppe II - Mellomstore politidistrikter

1. Østfold politidistrikt (Sarpsborg) - tidligere Fredrikstad og deler av Halden, Sarpsborg og Moss politidistrikter
2. Follo politidistrikt (Ski) - tidligere Follo og deler av Romerike, Moss, Sarpsborg og Halden politidistrikter
3. Kongsvinger og Romerike politidistrikt (Lillestrøm) - tidligere deler av Romerike og Kongsvinger politidistrikter
4. Hedmark politidistrikt (Hamar) - tidligere Hamar og Østerdal politidistrikter, og deler av Kongsvinger politidistrikt
5. Vestoppland politidistrikt (Gjøvik) - mindre justeringer

6. Asker og Bærum politidistrikt (Sandvika) - uendret
7. Søndre Buskerud politidistrikt (Drammen) - tidligere Drammen og deler av Kongsberg og Nord-Jarlsberg politidistrikter
8. Vestfold politidistrikt (Tønsberg) - tidligere Larvik, Tønsberg, Sandefjord og deler av Nord-Jarlsberg politidistrikt
9. Telemark politidistrikt (Skien) - tidligere Skien, Telemark, Kragerø, Rjukan og Notodden politidistrikter
10. Vest-Agder politidistrikt (Kristiansand) - tidligere Kristiansand og deler av Vest-Agder og Arendal politidistrikter
11. Haugaland politidistrikt (Haugesund) - tidligere Haugesund og deler av Hordaland politidistrikt
12. Sogn og Fjordane politidistrikt (Sogndal) - tidligere Fjordane og deler av Sunnmøre og Sogn politidistrikter
13. Sunnmøre politidistrikt (Ålesund) - mindre justeringer
14. Nordmøre og Romsdal politidistrikt (Kristiansund) - tidligere Nordmøre og deler av Romsdal politidistrikt
15. Nord-Trøndelag politidistrikt (Steinkjer) - tidligere Namdal og deler av Inntrøndelag og Utrøndelag politidistrikter
16. Helgeland politidistrikt (Mosjøen) - tidligere Rana og Helgeland politidistrikter
17. Salten politidistrikt (Bodø) - tidligere Bodø og deler av Lofoten og Vesterålen, og Narvik politidistrikter
18. Midtre Hålogaland politidistrikt (Harstad) - deler av Narvik, Senja og Lofoten og Vesterålen politidistrikter.

Gruppe III - Små politidistrikter

1. Gudbrandsdal politidistrikt (Lillehammer) - uendret
2. Aust-Agder politidistrikt (Arendal) - mindre justeringer
3. Nordre Buskerud politidistrikt (Hønefoss) - tidligere Ringerike og deler av Kongsberg og Vestoppland politidistrikter
4. Vestfinnmark politidistrikt (Hammerfest) - tidligere Vestfinnmark og deler av Vadsø politidistrikt
5. Østfinnmark politidistrikt (Kirkenes) - tidligere Sør-Varanger, Vardø og deler av Vadsø politidistrikter.

Oslo og Akershus

Polititjenesten i Oslo og Akershus er i dag organisert i fire politidistrikter, som igjen er inndelt i 40 driftsenheter (lensmannsdistrikter og politistasjoner/fagavdelinger). Politidistriktene er Oslo, Follo (Ski), Romerike (Lillestrøm), og Asker og Bærum politidistrikter.

Et samlet Politidistriktsutvalg gikk inn for å opprettholde disse politidistriktene. Høringsinstansene har gitt sin tilslutning til utvalgets forslag.

Departementet foreslår ikke arronderingsmessige endringer av Oslo politidistrikt, men mener det er lite rasjonelt å opprettholde Follo politidistrikt som eget politidistrikt i dets nåværende form. Departementet går inn for at nåværende Follo politidistrikt slås sammen med deler av politidistriktene Romerike (Enebakk lensmannsdistrikt), Moss (Hobøl, Spydeberg og Skipstvet lensmannsdistrikter), Sarpsborg (Askim politistasjon, Askim og Trøgstad og Eidsberg lensmannsdistrikter), og Halden (Marker og Rømskog lensmannsdistrikt).

Departementet foreslår videre at Romerike og Kongsvinger politidistrikter (unntatt Våler og Åsnes lensmannsdistrikter) slås sammen, og benevnes Kongsvinger og Romerike politidistrikt. Follo politidistrikt med tillegg som nevnt skal fortsatt benevnes Follo politidistrikt.

Ledelsen for det sammenslåtte Kongsvinger og Romerike politidistrikt lokaliseres til Lillestrøm, og lokaliseringen av ledelsen i øvrige politidistrikter opprettholdes.

Østfold

Polititjenesten i Østfold fylke er i dag organisert i fire politidistrikter som igjen er inndelt i 20 driftsenheter. Distriktene er Halden, Fredrikstad, Sarpsborg og Moss politidistrikter.

Et flertall i utvalget gikk inn for en todeling av Østfold fylke, i henholdsvis ett politidistrikt i syd, som omfatter politidistriktene Fredrikstad, Halden, deler av Sarpsborg (dvs. driftsenhetene Rakkestad og Sarpsborg), og ett politidistrikt i nord, omfattende politidistriktene Moss og deler av Sarpsborg (driftsenhetene Askim, Askim og Trøgstad og Eidsberg). Mindretallet gikk inn for en tredeling, slik at Halden opprettholdes som eget politidistrikt.

Flere av høringsinstansene peker på behovet for å foreta endringer i politidistriktsinndelingen i Østfold. Enkelte går inn for en tredeling, mens andre mener at fylkesgrensene også kan utgjøre politidistriktsgrensen.

Departementet går inn for at politidistriktene i Østfold samles i ett politidistrikt, dog slik at enkelte driftsenheter inngår i Follo politidistrikt. Departementet har i sin vurdering bl.a. lagt vekt på at Østfold fylke arealmessig er relativt lite, med gode kommunikasjoner og med særlige utfordringer knyttet til grenseoverganger til Sverige.

Sammenslått Moss, Fredrikstad, Halden og Sarpsborg politidistrikter (unntatt de driftsenheter som vil inngå i nytt Follo politidistrikt, jf. ovenfor, benevnes Østfold politidistrikt. Sarpsborg foreslås som lokaliseringssed for politidistriktsledelsen.

Hedmark fylke

Polititjenesten i Hedmark fylke er i dag organisert i tre politidistrikter som igjen er delt inn i 22 driftsenheter. Distriktene er Kongsvinger, Hamar og Østerdal (Elverum) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for å opprettholde Østerdal politidistrikt. Et flertall i utvalget foreslo sammenslåing av Hamar og Kongsvinger politidistrikter.

Høringsinstansene gir utvalgets forslag om å opprettholde Østerdal politidistrikt bred støtte, men de fleste er negative til sammenslåing mellom Hamar og Kongsvinger politidistrikter. Når det gjelder overføring av Våler lensmannsdistrikt fra Kongsvinger til Østerdal, går Våler kommune imot dette.

Departementet er av den oppfatning at det er lite rasjonelt å ha lokalisert to politidistriktsledelser så vidt nært hverandre (Elverum og Hamar), og at en sammen slåing mellom Hamar og Østerdal politidistrikter vil kunne legge til rette for en bedre samordning av kriminalitetsbekjempelsen. Avstandene innenfor Østerdal politidistrikt er betydelige, men en utvidelse av distriktet vil ikke endre det operative og administrative bildet vesentlig. Sammenhengene i kriminalitetsbildet og kommunikasjonsmessige forhold, tilsier en sammen slåing mellom Romerike politidistrikt og de sørlige driftsenhetene i Kongsvinger politidistrikt (Kongsvinger politistasjon, Eidskog, Grue, Sør-Odal og Nord-Odal lensmannsdistrikter).

Departementet går videre inn for at Våler og Åsnes lensmannsdistrikter (Kongsvinger politidistrikt) inn går i sammenslått Hamar og Østerdal politidistrikt som benevnes Hedmark politidistrikt, og der politidistriktsledelsen lokaliseres i Hamar.

Det øvrige av Kongsvinger og Romerike politidistrikter slås sammen, og benevnes Kongsvinger og Romerike politidistrikt, med ledelse lokalisert til Lillestrøm.

Oppland

Polititjenesten i Oppland fylke er organisert i to politidistrikter, som igjen er inndelt i 24 driftsenheter, hhv. Gudbrandsdal (Lillehammer) og Vestoppland (Gjøvik) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for at Vestoppland og Gudbrandsdal politidistrikter opprettholdes som i dag. Dette er gitt bred tilslutning av høringsinstansene.

Det er departementets oppfatning at samfunnsstrukturelle og kriminalitetsrelaterte faktorer kan tale for andre strukturløsninger, hvor hele Mjøsregionen inn går. Departementet har imidlertid under tvil ikke funnet det riktig å foreslå sammenslåinger etter en slik regiontenkning nå.

Det foreslås ellers at Jevnaker lensmannsdistrikt overføres fra Vestoppland politidistrikt til Ringerike politidistrikt.

Buskerud

Polititjenesten i Buskerud fylke er organisert i tre politidistrikter, som igjen er inndelt i 19 driftsenheter. Distriktene er Ringerike (Hønefoss), Drammen og Kongsberg politidistrikter.

Et flertall i utvalget foreslo å opprettholde Ringerike politidistrikt, dog slik at Nore og Uvdal lensmannsdistrikt overføres hit fra Kongsberg politidistrikt. Det samme flertallet gikk inn for å slå sammen Kongsberg

og Drammen politidistrikter. Et mindretall ønsker å opprettholde dagens politidistriktsinndeling i Buskerud fylke.

Det er ulike syn på forslagene blant høringsinstansene.

Departementet er enig i at en sammenslåing mellom Kongsberg og Drammen politidistrikter vil legge til rette for en bedre polititjeneste, bl.a. fordi de områdene som har størst og mest alvorlig kriminalitet samles innenfor samme politidistrikt.

Departementet går inn for at Nore og Uvdal lensmannsdistrikt overføres til Ringerike politidistrikt. Dette vil legge forholdene til rette for en bedre samordning og styrking av bekjempelsen av natur- og miljøkriminaliteten i dette området.

Sammenslått Drammen og Kongsberg politidistrikt benevnes Søndre Buskerud politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres til Drammen. Ringerike politidistrikt endrer navn til Nordre Buskerud politidistrikt. Det foreslås ingen endringer i lokalisering av politidistriktsledelsen.

Vestfold

Polititjenesten i Vestfold fylke er organisert i fire politidistrikter, som igjen er inndelt i 17 driftsenheter. De fire distriktene er Nord-Jarlsberg (Horten), Tønsberg, Sandefjord og Larvik politidistrikter.

Et flertall i utvalget gikk inn for at politidistriktene i Vestfold fylke slås sammen til ett politidistrikt. Mindretallet ønsket å opprettholde dagens distriktsinndeling.

Sentrale høringsinstanser, herunder politimestrene, går imot flertallets forslag, men flere ser at det ut fra geografiske hensyn ligger til rette for en endring av politidistriktsinndelingen. Fylkesmannen i Vestfold støtter i prinsippet flertallets forslag, men viser til at utvalget ikke godt nok har utredet fordeler og ulemper ved sammenslåing.

Departementet har i sin vurdering lagt vekt på at Vestfold fylke er et lite fylke i geografisk utstrekning, men med et relativt høyt folketall. Politidistriktsinndelingen i Vestfold i dag er lite hensiktsmessig, og departementet går inn for en sammenslåing av de 4 distriktene.

Departementet går ellers inn for at Svelvik og Sande lensmannsdistrikter overføres fra Nord-Jarlsberg politidistrikt til sammenslått Kongsberg og Drammen politidistrikt.

Sammenslått Nord-Jarlsberg, Tønsberg, Sandefjord og Larvik politidistrikter benevnes Vestfold politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres til Tønsberg.

Telemark

Polititjenesten i Telemark fylke er i dag organisert i fem politidistrikter som igjen er inndelt i 18 driftsenheter. Distriktene er Skien, Telemark (Porsgrunn), Notodden, Rjukan og Kragerø politidistrikter.

Et flertall i utvalget anbefalte en todeling av Telemark fylke: Et Nordre Telemark politidistrikt bestå-

ende av Notodden og Rjukan politidistrikter, med tillegg av lensmannsdistriktene Kviteseid og Nome (fra hhv. Telemark og Skien politidistrikter), og et Søndre Telemark politidistrikt bestående av øvrige deler av Skien og Telemark distrikter, samt Kragerø politidistrikt.

Mindretallet sluttet seg til flertallet når det gjaldt Nordre Telemark politidistrikt, men da kun bestående av Rjukan og Notodden politidistrikter samt Nome lensmannsdistrikt. Søndre Telemark politidistrikt foreslås bestående av Skien og Telemark politidistrikter, men med unntak av lensmannsdistriktene Fyresdal, Nissedal og Kviteseid, som foreslås overført til Kragerø politidistrikt. Mindretallet mente dessuten at Kragerø politidistrikt burde vurderes utvidet med Gjerstad lensmannskontor og Risør politistasjon fra Arendal politidistrikt.

Det er ulike syn blant høringsinstansene på hvilken organisering som bør velges.

Departementet foreslår at politidistriktene i Telemark fylke slås sammen til ett politidistrikt, hvor grensene blir sammenfallende med fylkesgrensen. Avstandene innenfor fylket er relativt store, men det befolkningsmessige tyngdepunktet ligger i Grenlandsområdet. Kriminalitetssammenhengen innenfor Grenlandsområdet er åpenbar og med forgreninger til Kragerø politidistrikt. Det er departementets oppfatning at forskjellene innen distriktet i blant annet bosettingsmønster, ikke er svært forskjellig fra andre politidistrikter.

Sammenslått Notodden, Rjukan, Kragerø, Skien og Telemark politidistrikter benevnes Telemark politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres til Skien.

Aust-Agder

Polititjenesten i Aust-Agder fylke dekkes hovedsakelig av Arendal politidistrikt og delvis av Kristiansand politidistrikt. Den operative tjenesten dekkes av 11 driftsenheter.

Et samlet utvalg gikk inn for at Arendal politidistrikt opprettholdes som i dag, men et mindretall foreslår at Gjerstad lensmannsdistrikt og Risør politistasjon overføres til Kragerø politidistrikt.

Utvalgets forslag om å opprettholde Arendal politidistrikt er gitt bred oppslutning av høringsinstansene. Både fylkesmannen og Gjerstad kommune går imot mindretallets forslag.

Departementet mener en vurdering av politidistriktsinndelingen i Aust-Agder peker i retning av en sammenslåing av politidistriktene i Vest-Agder og Aust-Agder fylker. Når departementet ikke fremmer forslag om det nå, har dette først og fremst sammenheng med forholdet til nåværende fylkesinndeling og de regionale ringvirkninger som et slikt standpunkt ville kunne få. Politidistriktsinndelingen i Aust-Agder bør imidlertid bli gjenstand for en ny vurdering på et senere tidspunkt.

Departementet går ellers inn for at deler av Arendal politidistrikt (lensmannsdistriktene Lillesand og Birkenes) overføres til nytt Vest-Agder politidistrikt.

Arendal politidistrikt benevnes Aust-Agder politidistrikt. Det foreslås ingen endringer i lokaliseringen av politidistriktsledelsen.

Vest-Agder

Polititjenesten i Vest-Agder fylke er organisert i to politidistrikter som igjen er inndelt i 16 driftsenheter; hhv. Kristiansand og Vest-Agder (Mandal) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for at Kristiansand og Vest-Agder politidistrikter opprettholdes, men at Sirdal kommune overføres til Rogaland politidistrikt.

Politimesteren i Kristiansand støtter utvalgets forslag.

Departementet foreslår at Kristiansand politidistrikt slås sammen med Vest Agder (unntatt Sirdal) og at Birkenes og Lillesand lensmannsdistrikter overføres fra Arendal politidistrikt. Det nye politidistriktet benevnes Vest-Agder politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres til Kristiansand.

Rogaland

Polititjenesten i Rogaland fylke er organisert i tre politidistrikter som igjen er inndelt i 23 driftsenheter. Distriktene er Rogaland (Sandnes), Stavanger og Haugesund politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for at Stavanger og Rogaland politidistrikter opprettholdes som i dag. Utvalget gikk videre inn for at Haugesund politidistrikt opprettholdes og tilføres Sveio, Ølen og Etne fra Hordaland, samt at man bør vurdere om Stord, Bømlo og Fitjar skal overføres til Haugesund politidistrikt når "Tre-kantsambandet" er sluttført i 2001.

Politimestrene i Rogaland og Stavanger støtter forslaget om å opprettholde Stavanger og Rogaland politidistrikter.

Departementet går inn for at Stavanger og Rogaland politidistrikter slås sammen og benevnes Rogaland politidistrikt. Dette vil etter departementets oppfatning innebære en nødvendig tilpasning i forhold til dagens samfunnsstruktur og kriminalitetsbilde.

Departementet er ellers enig i at Haugesund politidistrikt tilføres Sveio, Ølen og Etne lensmannsdistrikter fra Hordaland politidistrikt. Det foreslås at distriktet benevnes Haugaland politidistrikt.

Politidistriktsledelsen for Rogaland politidistrikt lokaliseres til Stavanger, mens politidistriktsledelsen for Haugaland politidistrikt lokaliseres til Haugesund.

Hordaland

Polititjenesten i Hordaland fylke er organisert i tre politidistrikter som igjen er inndelt i 34 driftsenheter. Distriktene er Hardanger (Odda), Hordaland (Bergen) og Bergen politidistrikter.

Et samlet utvalg foreslo å opprettholde Bergen, Hordaland og Hardanger politidistrikter, dog slik at Etne,

Ølen og Sveio lensmannsdistrikter overføres til Hauge-sund politidistrikt. Videre ble Kvinnherad lensmannsdistrikt foreslått overført fra Hordaland til Hardanger når Folgefonntunnelen er ferdig i 2000/2001. Utvalget mener også det bør vurderes å overføre Bømlo, Stord og Fitjar lensmannsdistrikter til Hauge-sund politidistrikt når Trekantsambandet er ferdig.

Det er ulike oppfatninger blant høringsinstansene om politidistriktsinndelingen i Hordaland fylke.

Departementet går inn for at Bergen, Hordaland og Hardanger politidistrikter slås sammen, dog slik at lensmannsdistriktene Etne, Ølen og Sveio overføres til nye Haugaland politidistrikt. Det vises bl.a. til at Bergen politidistrikt allerede fungerer som bistands- og ressursbase for flere av lensmannsdistriktene i Hordaland politidistrikt. Videre går departementet inn for at Gulen og Solund lensmannsdistrikter overføres fra Sogn politidistrikt til det nye sammenslåtte Hordaland politidistrikt.

Etter en samlet vurdering går departementet inn for at Bømlo, Stord og Fitjar lensmannsdistrikter opprettholdes innenfor Hordaland politidistrikt.

Sammenslått Bergen, Hardanger og Hordaland (unnatt Etne, Ølen og Sveio) og med tillegg av Gulen og Solund lensmannsdistrikter fra Sogn, benevnes Hordaland politidistrikt og lokaliseres til Bergen.

Sogn og Fjordane

Polititjenesten i Sogn og Fjordane fylke er organisert i to politidistrikter som igjen er inndelt i 24 driftsenheter; hhv. Sogn politidistrikt (Sogndal) og Fjordane politidistrikt (Flora).

Et samlet utvalg gikk inn for at Sogn og Fjordane politidistrikter opprettholdes.

Politimesteren i Sogn har i sin høringsuttalelse gitt sin tilslutning til utvalgets forslag. Også politimesteren i Fjordane støtter utvalgets forslag, men har tidligere gått inn for at politidistriktene burde slås sammen.

Det er departementets oppfatning at det er lite rasjonelt å opprettholde dagens politidistriktsinndeling i Sogn og Fjordane, og det pekes på at begge politidistriktene ressursmessig er relativt små. Ved å samle ressursene kan det blant annet etableres felles operasjonssentral for hele fylket. De krevende kommunikasjonsforholdene i fylket har vesentlig betydning i relasjon til arrondering av lensmannskontorer og politistasjoner, men i forhold til politidistriktsinndelingen vektlegges disse hensyn mindre.

Det er ellers departementets oppfatning at Vanylven lensmannsdistrikt bør overføres fra Sunnmøre politidistrikt til det nye Sogn og Fjordane politidistrikt, da dette vil legge til rette for en bedre ressursutnyttelse. Gulen og Solund lensmannsdistrikter bør overføres fra Sogn til nye Hordaland politidistrikt.

Både Flora, Førde og Sogndal fremstår som egnede lokaliseringer for politidistriktsledelsen i det nye Sogn og Fjordane politidistrikt, men departementet har etter en samlet vurdering gått inn for Sogndal.

Møre og Romsdal

Polititjenesten i Møre og Romsdal fylke er organisert i tre politidistrikter, som igjen er inndelt i 27 driftsenheter. Distriktene er Sunnmøre (Ålesund), Romsdal (Molde) og Nordmøre (Kristiansund) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for å opprettholde Sunnmøre politidistrikt. Når det gjelder Romsdal og Nordmøre politidistrikter gikk flertallet inn for sammenslåing, mens ett av utvalgsmedlemmene gikk inn for å opprettholde politidistriktene.

Det er ulike syn på forslagene blant høringsinstansene.

Etter departementets syn har Sunnmøre politidistrikt en hensiktsmessig arrondering og departementet går inn for at politidistriktet opprettholdes med den justering at Vestnes lensmannsdistrikt overføres fra Romsdal og Vanylven lensmannsdistrikt overføres til Sogn og Fjordane politidistrikt.

Departementet foreslår sammenslåing av Nordmøre og Romsdal politidistrikter. Samlet sett fremstår det som lite rasjonelt å opprettholde separate politidistriktsledelser for to så vidt små politidistrikter. Det er også en viss kriminalitetssammenheng mellom Nordmøre og Romsdal politidistrikter.

Sammenslått Nordmøre og Romsdal politidistrikter benevnes Nordmøre og Romsdal politidistrikt. Både Molde og Kristiansund fremstår som egnede lokaliseringalternativer for et sammenslått Nordmøre og Romsdal politidistrikt, og departementet går inn for at politidistriktsledelsen lokaliseres til Kristiansund. I sin vurdering har departementet bl.a. lagt vekt på at Nordmøre politidistrikt har kontinentalsokkelansvar.

Sør-Trøndelag

Polititjenesten i Sør-Trøndelag fylke er organisert i to politidistrikter som igjen er inndelt i 23 driftsenheter, hhv. Uttrøndelag (Trondheim) og Trondheim politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for å slå sammen Uttrøndelag og Trondheim politidistrikter, dog slik at Bjørnør lensmannsdistrikt som dekker Osen og Roan kommuner, overføres til Namdal politidistrikt i Nord-Trøndelag.

Også politimestrene i Trondheim og Uttrøndelag går inn for at politidistriktene slås sammen.

Departementet har lagt vekt på at det er lite rasjonelt med to politidistriktsadministrasjoner i en region med relativt mange sammenfallende politimessige oppgaver, og støtter forslaget. Departementet går videre inn for at Stjørdal og Meråker lensmannsdistrikter overføres fra Inntrøndelag til det sammenslåtte politidistriktet i Sør-Trøndelag. Det kan innvendes mot dette at det nye Sør-Trøndelag politidistrikt vil bli stort. De hensyn som taler for den foreslåtte løsningen, for eksempel lokaliseringen av Trondheim lufthavn og gode kommunikasjoner mellom Trondheim og Stjørdal, er imidlertid viktigere.

Departementet er ellers enig i at Bjørnør lensmannsdistrikt overføres til sammenslått Namdal/Inntrønde-

lag politidistrikt. Enkelte høringsinstanser går imot dette. Departementet ser at det vil kunne oppstå et noe utvidet koordineringsbehov for fylkesmannen, men mener disse spørsmål ikke er av avgjørende betydning.

Trondheim politidistrikt (med tillegg av Stjørdal og Meråker lensmannsdistrikter) og Utrøndelag politidistrikt (unntatt Bjørnør lensmannsdistrikt) benevnes Sør-Trøndelag politidistrikt, og politidistriktsledelsen forutsettes lokalisert til Trondheim.

Nord-Trøndelag

Polititjenesten i Nord-Trøndelag fylke er organisert i to politidistrikter, som igjen er inndelt i 20 driftsenheter, hhv. Inntrøndelag (Steinkjer) og Namdal (Namsos) politidistrikter.

Utvalget var delt i spørsmålet om politidistriktsinndelingen i Nord-Trøndelag. Halvparten av utvalgets medlemmer gikk inn for at Namdal og Inntrøndelag politidistrikter opprettholdes som i dag. Den andre halvparten gikk inn for at Namdal og Inntrøndelag slås sammen.

Høringsinstansene har ulike syn på forslaget.

Departementet har som utgangspunkt at politidistriktene i Nord-Trøndelag er relativt like med hensyn til areal og antall driftsenheter. Forskjellen mellom distriktene er først og fremst knyttet til antall innbyggere. Det er departementets oppfatning at det samlet sett er lite rasjonelt å opprettholde Namdal som eget politidistrikt, og departementet går inn for sammenslåing.

Namdal politidistrikt sammenslått med Inntrøndelag (unntatt Stjørdal og Meråker lensmannsdistrikter) og med tillegg av Bjørnør lensmannsdistrikt benevnes Nord-Trøndelag politidistrikt. Politidistriktsledelsen lokaliseres til Steinkjer.

Nordland

Polititjenesten i Nordland fylke er organisert i fem politidistrikter som igjen er inndelt i 36 driftsenheter. Distriktene er Helgeland (Mosjøen), Rana (Mo i Rana), Bodø, Narvik og Lofoten og Vesterålen (Svolvær) politidistrikter.

Et flertall i utvalget gikk inn for å slå sammen Helgeland og Rana politidistrikter. Et samlet utvalg gikk inn for å opprettholde Bodø politidistrikt, dog slik at Værøy og Røst lensmannsdistrikt overføres fra Lofoten og Vesterålen. Et mindretall foreslo også å overføre Hamarøy lensmannsdistrikt i Narvik politidistrikt til Bodø politidistrikt.

Et flertall i utvalget gikk inn for å opprettholde Narvik politidistrikt som et "Indre politidistrikt", dog slik at det ble utvidet med Skånland og Salangen lensmannsdistrikter fra Senja politidistrikt. Videre gikk flertallet inn for å overføre Berg og Torsken og Tranøy lensmannsdistrikter fra Senja til Troms politidistrikt, deretter slå sammen det øvrige av Senja politidistrikt med Lofoten og Vesterålen politidistrikt til et "Ytre politidistrikt", og overføre deler av Lødingen og Tjeld-

sund lensmannsdistrikt til Lofoten og Vesterålen politidistrikt.

Flere sentrale høringsinstanser har gått imot enkelte av utvalgets forslag, men det får også støtte. Et gjennomgående alternativt forslag er å slå sammen Narvik og Senja politidistrikter, og la Lofoten og Vesterålen bestå som i dag.

Departementet foreslår som utvalgets flertall at Rana og Helgeland politidistrikter slås sammen, og viser til at disse politidistrikter har flere likhetstrekk.

Etter departementets oppfatning er det samlet sett ikke grunnlag for å opprettholde dagens politidistriktsinndeling med Lofoten og Vesterålen, Senja og Narvik politidistrikter. Alle er små distrikter, og departementet går derfor inn for at de slås sammen. Reiseavstandene innenfor et slikt sammenslått politidistrikt vil i enkelte sammenhenger bli betydelige, men publikum vil fortsatt forholde seg til sitt lokale lensmannskontor/politistasjon.

Departementet gir ellers sin tilslutning til utvalgets forslag om å opprettholde Bodø politidistrikt, dog med enkelte justeringer av politidistriktsgrensen. Departementet er videre enig med utvalgets mindretall i å overføre Hamarøy lensmannsdistrikt fra Narvik til Bodø politidistrikt.

Sammenslått Helgeland og Rana politidistrikter benevnes Helgeland politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres til Mosjøen.

Bodø politidistrikt, med tillegg av Værøy og Røst, og Hamarøy lensmannsdistrikter benevnes Salten politidistrikt, og politidistriktsledelsen lokaliseres fortsatt til Bodø.

Sammenslått Lofoten og Vesterålen, Narvik og Senja politidistrikter benevnes Midtre Hålogaland politidistrikt, og ledelsen foreslås lokalisert til Harstad.

Troms

Troms fylke er i dag organisert i to politidistrikter som igjen er inndelt i 18 driftsenheter; hhv. Senja (Harstad) og Troms (Tromsø) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for å opprettholde Troms politidistrikt. Et flertall i utvalget gikk videre inn for å dele Senja politidistrikt mellom Troms, Narvik, og Lofoten og Vesterålen politidistrikter.

Det er ulike syn på forslagene blant høringsinstansene.

Departementet viser til at det politimessige ansvaret for øya Senja i dag er delt mellom lensmannsdistrikter tilhørende Troms og Senja politidistrikter. Det er departementets oppfatning at lensmannsdistriktene på øya Senja bør samles innenfor Troms politidistrikt ved at Berg og Torsken og Tromøy lensmannsdistrikter overføres fra Senja til Troms politidistrikter.

Deler av Senja politidistrikt, sammenslått med deler av politidistriktene Lofoten og Vesterålen og Narvik, benevnes Midtre Hålogaland politidistrikt, med lokalisering til Harstad. Det foreslås ikke navneendringer for Troms politidistrikt.

Finnmark

Polititjenesten i Finnmark fylke er organisert i fire politidistrikter, som igjen er inndelt i 18 driftsenheter. Distriktene er Vestfinnmark (Hammerfest), Vardø, Vadsø og Sør-Varanger (Kirkenes) politidistrikter.

Et samlet utvalg gikk inn for å opprettholde Vestfinnmark politidistrikt, og overføre Karasjok lensmannsdistrikt fra Vadsø til Vestfinnmark politidistrikt.

Vardø, Vadsø og Sør-Varanger politidistrikter ble foreslått slått sammen til ett distrikt. To av utvalgsmedlemmene forutsatte at politidistriktsledelsen for det sammenslåtte politidistriktet blir lokalisert til Vadsø.

Politidistriktsutvalgets forslag om å opprettholde Vestfinnmark som eget distrikt er gitt bred støtte fra de høringsinstanser som har uttalt seg. Det er for øvrig delte meninger om hvordan politidistriktene bør inndeles i Øst-Finnmark.

Departementet er enig i at Karasjok lensmannsdistrikt bør overføres til Vestfinnmark politidistrikt.

Når det gjelder politidistriktene i Øst-Finnmark viser departementet til at de er gjennomgående små med hensyn til kontrollspenn og folketall, og at kriminalitetsbildet er relativt sammenfallende. Departementet mener at en sammenslåing av politidistriktene i Øst-Finnmark vil legge forholdene bedre til rette for en mer effektiv innsats både med hensyn til grenseproblematikken og bekjempelse av natur- og miljøkriminalitet.

Sammenslått Vardø, Vadsø (unntatt Karasjok) og Sør-Varanger politidistrikter benevnes Øst-Finnmark politidistrikt, og ledelsen lokaliseres til Kirkenes. For Vestfinnmark foreslås ingen endringer mht. navn eller lokalisering av ledelse. Det er ulike syn blant høringsinstansene på lokaliseringsspørsmålet innen dette distriktet.

5.3 Komiteens merknader - de enkelte politidistrikter

5.3.1 Generelt

Komiteen mener objektive, politifaglige kriterier må legges til grunn for valg av sted for lokalisering av politimesteren. Kriminalitetsomfang, befolkning, antall tjenestemenn, påtalekompetanse og nærhet til domstol og fengsel vil være slike kriterier. Både sokkelansvar, nærhet til riksgrense og geografisk plassering i forhold til driftsenheter er viktig. Nærhet til fylkeskommunen og offentlige kontorer kan være av interesse.

Komiteen mener det må være viktig å lokalisere politiledelsen utfra en politifaglig vurdering. Dersom det forutsettes at politiledelsen er politimester med stab, retts- og påtaleenheten, operasjonssentralen og arrest, vil det i all hovedsak bety plassering ved den driftsenheten som har den største etterforskningsenheten og hvor sentralarresten er plassert.

Komiteen mener at den sentrale arrestfunksjon bør legges nærmest mulig der kriminaliteten har sitt tyngdepunkt og at steds plassering, antall arrester m.v. må avgjøres i det enkelte distrikt utfra hensynet til en

effektiv polititjeneste. I tillegg vil det være ressursbesparende med nærhet til domstol og fengsel.

Komiteen viser til at begrunnelsen for store politidistrikt er større faglig bredde og dybde, større ressursmessig handlefrihet til å sette inn innsatsen der den trengs, større effektivitet ved at færre skal drive administrasjon og flere være operative, samt gjøre hvert distrikt mer selvforsynt med spesialkompetanse enn i dag. Komiteen er enig i at små distrikter kan måtte bruke forholdsmessig flere personer til administrasjon, og ikke vil være i stand til selvforsyning av spesialkompetanse, f.eks. knyttet til etterforskning/påtale/bevissikring av seksuelle overgrep mot barn eller organisert kriminalitet. Dette vil komiteen komme tilbake til når den bebudede melding om en sentral kunnskapsbase på Kripos om seksuelle overgrep mot barn legges frem til behandling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har merket seg at noen av de nye foreslåtte distriktene, kalt gruppe III, er betydelig mindre enn de øvrige. Dette gjelder Gudbrandsdal, Aust-Agder, Nordre Buskerud, Vest-Finnmark og Øst-Finnmark. Disse distriktene bryter med mye av den grunnleggende tenkningen bak reformen, og vil dermed være distrikter med færre ressurser til å opparbeide egen kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet fremmer forslag om at det som et resultat av Politireform 2000 opprettes 37 politidistrikter. I forhold til meldingens forslag innebærer dette en økning på åtte distrikter. Økningen framkommer ved at disse medlemmer opprettholder Halden politidistrikt i Østfold. I Hedmark opprettholdes Kongsvinger og i Telemark Notodden med tillegg av nåværende Rjukan og Kongsberg politidistrikter. I Hordaland vil disse medlemmer opprettholde Hardanger, og likedan går disse medlemmer inn for at det blir to distrikter i Sogn og Fjordane som i dag. Molde opprettholdes i Møre og Romsdal, og likeledes Namdalen i Nord-Trøndelag. I Nordland opprettholdes Lofoten og Vesterålen som eget politidistrikt. I Finnmark opprettholder disse medlemmer Vadsø politidistrikt med tillegg av Vardø politidistrikt.

5.3.2 De enkelte politidistrikter

For de fylker som ikke nevnes særskilt nedenfor, slutter komiteen seg til departementets forslag.

Hedmark og Akershus

Komiteens flertall, alle unntatt Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, støtter at man i Hedmark politidistrikt lokaliserer ledelsen til Hamar.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, har imidlertid merket seg innspill knyttet til

det nye Romerike politidistrikt der departementet anbefaler at omtrent halve dagens Kongsvinger politidistrikt legges til Romerike.

Flertallet viser til at Kongsvinger politidistrikt primært ønsker å forbli et eget distrikt som i dag, sekundært at hele distriktet slås sammen med Hedmark for øvrig, med distriktsledelse på Hamar. Flertallet ser at Kongsvinger har flere av de samme grenseargumentene som Halden, og støtter at nåværende distrikt inngår i et samlet Hedmark politidistrikt.

Flertallet understreker at den høye kompetansen på fauna- og grensekriminalitet i henholdsvis Elverum og Kongsvinger, må tas vare på og videreutvikles innenfor det nye Hedmark politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og representanten Jørn L. Stang går inn for å opprettholde Kongsvinger som eget politidistrikt som i dag, i tillegg til et distrikt med ledelse på Hamar.

Østfold og Vestfold

Komiteen støtter at Vestfold slås sammen til ett distrikt med ledelse i Tønsberg.

Komiteen har merket seg at Halden politidistrikt frykter å miste viktig spesialkompetanse som er oppbygd på grensekriminalitet, og politidistriktet gjør en svært god jobb innenfor dette området. Komiteen peker videre på behovet for å holde grensekompetansen i Østfold samlet, og komiteen vil derfor ikke overføre grensekommunene Rømskog og Marker til det nye Follo politidistrikt, men beholde disse i samme politidistrikt som Halden.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 242 (2000-2001) om strukturen for førsteinstansdomstolene. Komiteen foreslår å opprettholde domstolen i Halden for å beholde kompetanse på grensekriminalitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, understreker at Halden fortsatt skal være kompetansesenter for grensekriminalitet, selv om politimesteren sitter i Sarpsborg. Både påtalejurister, politifolk og andre tjenestemenn som har erfaring og resultater på dette viktige kriminalpolitiske området, bør fortsette sine oppgaver lokalisert i Halden.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og representanten Jørn L. Stang forholder seg til at Halden politidistrikt har ansvar for 160 km riksgrense mot Sverige, og bl.a. har ansvar for Norges mest trafikkerte grenseoverganger som Svinesund og Ørje, og i tillegg 9 grenseoverganger som kan passeres med motorkjøretøy.

Disse medlemmer vil anføre at Halden politidistrikt har opprettet en egen gruppe som har spesialisert seg på grensekriminalitet. Blant annet samarbeider politidistriktet med Østfold tolldistrikt som har ansvaret for grensekontrollen fra Østfoldkysten til Setskog i

Akershus. Der er bl.a. felles øvelser på operativt nivå og med regelmessige møter på ledernivå.

Disse medlemmer er redd forslaget om å dele ansvaret for grensekontrollen i Østfold mellom flere politidistrikt kan føre til merarbeid, mindre effektivitet og ulik behandling av saker, noe som vil være lite heldig i kampen mot narkotikasmugling, menneskesmugling og organisert kriminalitet.

Disse medlemmer vil fremheve at samarbeidet har foregått gjennom flere år og har gitt gode resultater med avdekning av alvorlige tollovertredelser med mer. Dette takket være at gode rutiner er på plass, som kjennskap til hverandres arbeidsmetoder, ansvarsforhold og organisasjon som gir stor hurtighet og dermed effektivitet i forvaltningen.

Disse medlemmer mener at bekjempelse av grensekriminalitet er en nasjonal oppgave. Haldenpolitiet har med sin etterforskning ført til pådømmelse av flere bakmenn. Omtrent 75 pst. av varetektene er grenserelatert og har i sammenheng med dette et utstrakt samarbeid med Sorenskriverkontoret i Halden som har bred erfaring med grensekriminalitetssaker. Politidistriktet står for et sted mellom 35 og 50 pst. av bortvisningene fra landet, og det vil fortsatt være utlendingskontroll i grensenære områder etter Schengeninnføringen. Kripos og Oslo politikammer har ofte bruk for kompetansen i Halden som går på etterforskning av organisert kriminalitet.

Disse medlemmer deler mindretallets syn i Politidistriktsutvalget som går inn for at Halden opprettholdes som eget politidistrikt. Det vises for øvrig til utvalgets konklusjon om at det er hensiktsmessig at tjenesten i tilknytning til riksgrensen tilligger ett og samme politidistrikt.

Disse medlemmers konklusjon er således at Halden politidistrikt har særlige utfordringer og kompetanse knyttet til grenserelaterte spørsmål, og derfor må Halden opprettholdes som eget politidistrikt, inkludert Aremark, Marker og Rømskog lensmannskontorer.

Oppland, Agder og Buskerud

Komiteen har merket seg at departementet når det gjelder Oppland argumenterer for at samfunnsstrukturelle og kriminalitetsrelaterte faktorer kan tale for andre strukturløsninger hvor hele Mjøsregionen inngår, men at departementet under tvil ikke foreslår det nå.

Når det gjelder Agder, sies det at departementet mener en vurdering av politidistriktsinndelingen i Aust-Agder peker i retning av sammenslåing av politidistriktene i Vest-Agder og Aust-Agder fylker. Videre sier departementet at politidistriktsinndelingen i Aust-Agder bør bli gjenstand for ny vurdering på et senere tidspunkt.

Komiteen viser til at departementet ikke sier noe spesielt om behovet for et helt Buskerud politidistrikt, og at Regjeringen anbefaler et relativt stort politidistrikt grunnet tung kriminalitet rundt Drammen/Kongs-

berg, og et lite distrikt fra Hønefoss til Hallingdal kalt Ringerike politidistrikt som skal ha særlig kompetanse på miljø og naturkriminalitet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at muligheten til å få et innsparingspotensiale og kunne utnytte de forskjellige administrative og datamessige stordriftsløsninger som meldingen forutsetter, taler for ett samlet Agder politidistrikt. Et samlet Agder vil bli et politidistrikt med bedre mulighet for å utvikle og vedlikeholde bærekraftige og rekrutterende fagmiljøer, opprettholde faglig kompetanse og gjøre en god og fullverdig politijobb fremover. Dette vil gi et slagkraftig distrikt mer på størrelse med de andre store politidistriktene.

Flertallet mener det må være viktig å gjennomføre hensiktsmessige endringer i hele politidistriktsreformen samtidig, og ber departementet, ikke minst på bakgrunn av sine egne vurderinger i meldingen, foreta en sammenslåing i Agder samtidig med gjennomføring av reformen for øvrig, fremfor å utsette det til en senere runde.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, går når det gjelder Oppland og Buskerud, inn for at departementet gis handlefrihet til å foreta den organisering som etter en samlet vurdering synes mest hensiktsmessig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet støtter Regjeringens forslag til distriktsinndeling i Agder-fylkene, Oppland og Buskerud med unntak av Kongsberg politidistrikt, som slås sammen med Notodden politidistrikt.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet følger anbefalingene fra Politiets Fellesforbund og mener primært at det bør være ett politidistrikt i Oppland med distriktsledelse i Gjøvik, og ett politidistrikt i Buskerud med politiledelse i Drammen.

Telemark

Komiteen viser til forslag om ett stort Telemark politidistrikt med sentrum i befolkningstyngdepunktet i Skien. Andre distrikter med gode resultater innenfor saksbehandlingstid og oppklaringsprosent, som for eksempel Notodden, har uttrykt bekymring for svekkede resultater og uakseptabel lang responstid for publikum.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, understreker derfor betydningen av å etterprøve publikums tilbud før og etter sammenslåingen, slik at de politikamrene som har gjort en god jobb og gitt publikum de resultater de etterspør ikke blir tapere

i den nye strukturen. Basert på slike forutsetninger støtter flertallet departementets anbefaling.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om å slå sammen dagens 5 politidistrikter til ett politidistrikt med politidistriktsledelsen lagt til Skien.

Disse medlemmer viser til at et flertall i Politidistriktsutvalget gikk inn for en todeling av Telemark fylke, og at dette støttes av fylkesmannen.

Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser har vist til at forskjeller i bosetningsstruktur, næringsgrunnlag og kultur peker i retning av å opprettholde flere politidistrikter.

Disse medlemmer peker også på at kontrollspennet til ledelsen vil bli for stort med ett politidistrikt i Telemark med 18 driftsenheter og store avstander.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet vil, ut fra en totalvurdering, gå inn for et Øvre Telemark politidistrikt med politidistriktsledelsen lagt til Notodden som inkluderer nåværende Rjukan og Kongsberg politidistrikter, i tillegg til et distrikt med politiledelsen lokalisert til Skien.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet støtter Politidistriktsutvalgets forslag om at Telemark fylke deles inn i to politidistrikter.

Rogaland og Hordaland

Komiteen viser til at Regjeringens forslag gir et svært stort Hordaland politidistrikt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser videre til at Haugaland politidistrikt etter Regjeringens forslag blir vesentlig mindre enn Stavanger og Hordaland. Flertallet viser videre til at handelsmønster og arbeidsmarkedsregioner danner grunnlag for nye kriminalitetsmønstre og kriminalitetsbevegelser. Det eksisterer derfor allerede i dag et utstrakt samarbeid mellom Haugesund og omliggende kommuner over fylkesgrensen til Hordaland. På denne bakgrunn går flertallet inn for å innlemme Stord, Bømlo og Fitjar i det nye Haugaland politidistrikt. Departementet bes vurdere å endre betegnelsen til Haugaland og Sunnhordland politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang viser til brev fra PEL avd. Hardanger av 20. april 2001 vedrørende Hardanger og Kvinnerad politidistrikt. Det argumenteres her for at hvis ikke Hardanger politidistrikt beholdes som i dag, bør også området syd for Hardangerfjorden (Jondal, Kvinnherad, Ullensvang, Odda og Eidfjord kommuner) inn-

lemmes i Haugaland politidistrikt fremfor å innlemmes i det nye stor-Hordaland. På denne måten vil polititjenesten for hele sørsiden av Hardangerfjorden samles i Haugaland politidistrikt, og i tråd med nye regionale samhandlingsmønstre, ikke minst etter åpningen av Folgefonntunnelen. Disse medlemmer er etter en samlet vurdering enig i dette, og ber Regjeringen legge dette til grunn.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil subsidiært støtte dette standpunkt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ber departementet i samråd med berørte kommuner i området sør for Hardangerfjorden eventuelt justere fremtidig tilhørighet til aktuelt politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti vil subsidiært støtte dette standpunkt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går primært inn for to politidistrikter i Hordaland, ved at Hardanger opprettholdes som eget politidistrikt som i dag.

Sogn og Fjordane

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang har merket seg at departementet i Sogn og Fjordane har konkludert med et annet lokaliseringalternativ enn det som synes naturlig utfra de objektive kriterier som er nevnt innledningsvis i komiteens merknader under pkt. 5.3.1 ovenfor.

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Politiets Fellesforbund som klart konkluderer med at utfra politifaglige kriterier bør Florø være lokaliseringssted i Sogn og Fjordane. Hovedbegrunnelsen for Florø er at hovedtyngden av kriminaliteten befinner seg på akse Florø-Førde, i tillegg til at dette er det eneste tjenestested med døgnbemanning. Dette området er også befolkningstyndepunktet i fylket. Disse medlemmer er enig i disse vurderingene og ber departementet legge dette til grunn.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti vil subsidiært støtte dette standpunkt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter departementets forslag om lokalisering av politidistriktsledelsen til Sogndal.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil subsidiært støtte dette standpunkt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går etter en samlet vurdering primært inn for at det opprettholdes to politidistrikter i Sogn og Fjordane som i dag. Disse medlemmer viser til at Hasleutvalget (NOU

1999:10) konkluderte med at det burde være to politidistrikter i fylket. Dette er særlig begrunnet med at antallet driftsenheter ved en sammenslåing av disse to politidistriktenes vil bli 25, noe som er i overkant av det kontrollspennet som bør tilligge en politimester, sett hen til den geografiske utformingen av fylket.

Komiteens medlem representanten Jørn L. Stang viser til at i år 2000 var det innsatt totalt 462 personer i arrest i Fjordane politidistrikt, mens det i samme år var innsatt 146 personer i arrest i Sogn politidistrikt. En sentralarrest i Florø vil medføre at ressursene blir benyttet best hvor behovet er størst. Etter dette medlems skjønn gir driftsenhetsstrukturen ikke rom for en annen spesialisert kompetanseoppbygging enn hva som i dag er tilfellet for driftsenhetene i Florø og Førde.

Dette medlem har fått opplyst at Fjordane politidistrikt forholder seg til 75 pst. av all kriminalitet i fylket Sogn og Fjordane, kun 18 pst. av sakene vil være lokalisert til indre Sogn. Den lokalisering som er foreslått vil blant annet medføre at en uforholdsmessig stor del av arbeidstiden vil medgå til reiser til driftsenhetene. For at prinsippet om "fremskutt integrert påtale" skal kunne fungere effektivt i praksis, må juristene være plassert der hvor de fleste sakene er, det vil si på de samme stedene som de største etterforskningsavdelingene er lokalisert.

Dette medlem er også opptatt av at de fleste av alle forhørsrettssaker og alle herredsrettssaker i tillegg til fengslingssaker er i Fjordane politidistrikt.

Med dette som bakgrunn vil dette medlem foreslå at politidistriktsledelsen legges til Florø.

Møre og Romsdal

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har merket seg at Molde og Kristiansund begge ansees som mulige lokaliseringssteder for det nye sammenslåtte Nordmøre/Romsdal politidistrikt, men at Kristiansunds sokkelansvar for olje-/gassvirksomheten i Midt-Norge gjør at valget faller på Kristiansund. Flertallet støtter etter en samlet vurdering departementets forslag.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går inn for at Molde politidistrikt opprettholdes i Møre og Romsdal som i dag.

Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og representanten Jørn L. Stang, går inn for at Stjørdal og Meråker legges til det nye Nord-Trøndelag politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet går inn for å opprettholde to politidistrikter i

Nord-Trøndelag: Inntrøndelag og Namdal. Disse medlemmer viser til at flertallet i Hasleutvalget mente at kontrollspennet i et sammenslått politidistrikt vil bli for stort sett i sammenheng med at et slikt distrikt ville måtte dekke et geografisk areal på 23 800 km². Disse medlemmer vil videre peke på to forhold som særlig taler for å opprettholde Namdal politidistrikt. En nedleggelse av Namdal politidistrikt vil gjøre det vanskelig å beholde ledelsesfokus på problemene knyttet til kystområdene, som skipstrafikk, oljevernberedskap mv. Flertallets innstilling vil bidra til at kyststrekningen mellom Ålesund og Bodø vil være uten nærvær av politimester. Videre vil også flertallets opplegg bidra til svekket fokus på fauna og miljøkriminalitet, fordi et politidistrikt i fylket vil prioritere tradisjonell kriminalitet.

Kommunene Stjørdal og Meråker bør fortsatt inngå som en del av Inntrøndelag politidistrikt.

Nordland

Komiteen er enig i at Bodø blir til det nye Salten politidistrikt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, foreslår å samle Lofoten, Vesterålen, Narvik og Senja til det nye Midtre Hålogaland politidistrikt i Harstad. Flertallet er enig i at dette er den beste av flere mulige løsninger i et område med stor utstrekning og variasjon.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang, støtter Regjeringens forslag om at politidistriktsledelsen i Helgeland lokaliseres til Mosjøen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at Regjeringen foreslår å slå sammen de 3 politidistriktene, Lofoten og Vesterålen, Senja og Narvik til ett politidistrikt og lokalisere distriktspolitiledelsen til Harstad.

Disse medlemmer vil opprettholde Lofoten og Vesterålen politidistrikt med politidistriktsledelsen lagt til Svolvær.

Disse medlemmer viser til at reiseavstandene ved en sammenslåing vil bli uakseptabelt store, og viser til at departementet i sin vurdering sier at reiseavstandene innenfor et sammenslått distrikt i enkelte sammenhenger vil bli betydelige. For enheter i Lofotregionen vil kjøretiden til politidistriktsledelsen i Harstad bli 4-5 timer én vei.

Disse medlemmer viser også til at departementet i meldingen sier at kriminalitetssammenhengen mellom Lofoten og Vesterålen og Narvik/Senja er beskjedne.

Disse medlemmer viser til at en sammenslåing vil bryte fylkesgrensene, og kan gi uklare administrative og ansvarsmessige forhold ved kriser/krisebered-

skap. Dette syn er også vektlagt av Fylkesmannen i Troms i sin høringsuttalelse.

Disse medlemmer vil derfor, ut fra en totalvurdering, opprettholde Lofoten og Vesterålen politidistrikt med politidistriktsledelsen lagt til Svolvær.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener de samme hensyn gjør seg gjeldende i valget mellom Mosjøen og Mo i Rana som lokaliseringssted for politidistriktsledelsen i Helgeland, som i valget mellom Florø og Sogndal i Sogn og Fjordane. Mo i Rana er etter disse medlemmers mening det mest naturlige lokaliseringssted ut fra objektive politifaglige kriterier. Mo i Rana er et større tjenestested med mer kriminalitet og større befolkningstetthet enn Mosjøen. Disse medlemmer konstaterer imidlertid at det ikke er flertall for en slik lokalisering og at Mosjøen dermed blir det nye lokaliseringsstedet for politidistriktsledelsen.

Komiteens medlem representanten Jørn L. Stang viser til at Mosjøen er foreslått som hovedsete for administrasjonen i "nye Helgeland politidistrikt". Mosjøen ligger som et geografisk midtpunkt i søndre del av Nordland fylke. Uansett om politidistriktene eller domstolene på Helgeland skulle bli slått sammen, og uansett hvor disse måtte bli lokalisert, vil man måtte forholde seg til geografien.

Dette medlem konstaterer at driften av et politidistrikt fører til møtevirksomhet. Dersom påtaleenheten skal oppfylle intensjonen om en "fremskutt integrert påtale", forutsetter dette at man i områder med lange avstander reduserer tap av timeverk som går bort i reiser mest mulig, for effektivitetens skyld. I tillegg vil politiet spare utgifter i form av utstrakt bruk av overnatting og kost. Påtalemyndigheten vil også få en overkommelig oppgave ved å betjene hele distriktet. Det er verd å merke seg at straffesakene er jevnt fordelt i Helgeland politidistrikt.

Dette medlem viser til at politimesteren og staben i 1998 flyttet inn i et nytt og funksjonsmessig bygg i Mosjøen. Det viser seg at bygget er stort nok til å huse den nye administrasjonen. På Mo må det eventuelt bygges et nytt politihus.

Dette medlem vil peke på at Mosjøen har ansvaret for norsk sokkel mellom 65,3 og 68,3 grader. Her vil det foregå øvelser mellom politi og forsvar rettet mot terror og sabotasje mot oljeinstallasjoner. Det har også ført til at Mosjøen har fått beholde sin POT-enhet. Distriktet hadde i 2000 en oppklaringsprosent som er ganske høy for landet, samt en saksbehandlingstid som kun Sysselmannen på Svalbard kunne tangere. Disse parametre er en indikasjon på effektivitet.

Dette medlem vil fremheve at det kun er Mosjøen som har fengsel, et hjelpefengsel som planlegges utvidet. Ellers blir Bodø kretsfengsel og Tunga kretsfengsel i Trondheim de som er nærmest.

Dette medlem støtter dermed forslaget som er fremmet i stortingsmeldingen med Mosjøen som den

sentrale administrative enhet for "nye Helgeland politidistrikt".

Finnmark

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ser at Finnmark er i en spesiell situasjon og støtter at det opprettes to distrikter der. Flertallet mener imidlertid, etter en samlet vurdering at Karasjok skal høre til Øst-Finnmark politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om to politidistrikter i Finnmark.

Disse medlemmer viser til at Finnmark er det største fylket i landet i areal. Avstandene er dermed svært store.

Politimestrene i Vadsø går inn for at Vardø og Vadsø politidistrikter slås sammen og at Sør-Varanger politidistrikt opprettholdes som i dag. Dette støttes av Politimesteren i Sør-Varanger som begrunner sitt syn med at demografisk struktur, infrastruktur og næringsvirksomhet er noenlunde lik.

Disse medlemmer går inn for, ut fra en totalvurdering, at i tillegg til et politidistrikt i Sør-Varanger og et i Vest-Finnmark, bør Vardø og Vadsø politidistrikter slås sammen, og at politidistriktsledelsen legges til Vadsø.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang viser til at Alta er den største byen i Finnmark og at politimesteren i Vestfinnmark har ønsket å lokalisere hovedkontoret for det nye politidistriktet i Alta. Disse medlemmer går inn for å flytte ledelsesfunksjonene for Vestfinnmark politidistrikt fra Hammerfest til Alta, og finner det i den sammenheng også naturlig at reinpolitiet flyttes fra Tromsø til Alta.

5.4 Særorganenes fremtidige funksjon, og sentralisering av fagoppgaver

5.4.1 Innledning

Det er departementets vurdering at politiets sentrale særorganer i større grad enn hva tilfellet er i dag bør konsentrere sin virksomhet om sine kjernefunksjoner, og styrke sin rolle som nasjonale kompetansesentre. Ved at politidistriktene blir i stand til å løse egne saker, vil dette kunne føre til mindre belastning for særorganene.

5.4.2 Kriminalpolitisentralen (Kripos) og Økokrim

Politidistriktsutvalget foreslo ingen endringer i Kripos' ansvarsområde, men det vil være behov for en grenseoppgang i forhold til øvrige særorganer og de nye politidistriktene.

Bare et lite antall politimestre kommenterte forslaget vedrørende Kripos. Etter disses oppfatning bør det ses nærmere på grensene og samordningsfunksjonene mellom særorganene, samt overføring av mer av virk-

somheten til politidistriktene, eventuelt slå sammen Kripos og Økokrim.

Departementet foreslår ikke konkrete endringer verken med hensyn til Kripos' organisering eller primæroppgaver.

Politidistriktsutvalget foreslo heller ingen endringer i Økokrims ansvarsområde, men mente det også her vil være behov for en grenseoppgang i forhold til de øvrige særorganene og politidistriktene.

Departementet ser heller ikke behov for endringer i Økokrims ansvarsområde.

Komiteens merknader

Komiteen tar til etterretning at departementet ikke foreslår endringer verken mht. Kripos' primæroppgaver eller organisering. Det foreslås heller ingen endringer for Økokrims ansvarsområde.

5.4.3 Politiets overvåkingstjeneste

Overvåkingstjenestens organisasjon består i dag av et sentralt ledd (Overvåkingssentralen), 7 regionsentraler og lokale ledd. Ett politidistrikt er utpekt som regionansvarlig i hver region, mens den enkelte politimester har ansvaret for overvåkingstjenesten i eget politidistrikt. I alle politidistrikter hvor overvåkingstjenesten utgjør ett årsverk eller mer, er tjenesten organisert som en egen driftsenhet. I de andre politidistriktene ivaretas tjenesten av en kontaktmannsordning.

Det såkalte Danielsenuutvalget, avga sin utredning som NOU 1998:4 Politiets overvåkingstjeneste. Utvalgets mandat var å ta opp alle spørsmål vedrørende overvåkingstjenesten som utvalget mente burde utredes og eventuelt endres.

I meldingen vurderes den regionale og lokale organisering av overvåkingstjenesten. Oppfølging av Danielsenuutvalgets anbefalinger vedrørende overvåkingstjenestens oppgaver mv. har departementet fremmet som egen proposisjon til Stortinget, jf. Ot.prp. nr. 29 (2000-2001).

Danielsenuutvalget mener at ordningen med regionsentraler bør videreføres, men en omfordeling av ressursene synes å være nødvendig. Antall regioner burde kunne reduseres. Utvalget mener at det ikke lenger er grunn til å opprettholde ordningen med at fast ansatte tjenestemenn i overvåkingstjenesten er utstasjonert i alle lokale politidistrikter.

Høringsinstansene har ulike og til dels avvikende oppfatninger i forhold til utvalgets vurderinger. På denne bakgrunn anmodet departementet overvåkingssjefen om en ny vurdering av de organisasjonsmessige forhold, og spørsmålet ble sendt på ny høring. Flere politimestere mente at regionordningen burde videreføres, men et flertall anbefalte en avvikling av regionordningen. Etter overvåkingssjefens oppfatning er det ikke nødvendig å opprettholde en særordning med 3 nivåer i overvåkingstjenesten.

Departementet foreslår at ordningen med regionalt nivå i overvåkingstjenesten bringes til opphør. Generelt synes det som om dagens organisasjonsstruktur i

for stor grad binder opp ressurser ved regionsentralene. Erfaringene med kontaktmannsordningen ved 17 politidistrikter er blandet. Departementet anbefaler, i likhet med overvåkingssjefen, at overvåkingstjenesten i fremtiden organiseres slik at alle politidistrikter har en fast overvåkingsenhet med minst ett årsverk.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at overvåkingstjenestens oppgaver blir behandlet i en egen lovproposisjon til Stortinget, Ot.prp. nr. 29 (2000-2001).

Komiteen støtter forslaget om at det regionale ledet i overvåkingstjenesten erstattes av en friere organisasjonsform, i tråd med overvåkingssjefens syn.

5.4.4 Utrykningspolitiet

Politidistriksutvalget foreslo at den faste staben på 30 stillingshjemler i UP skulle integreres i Politidirektoratet. De innbeordrede polititjenestemenn/kvinner fra politidistriktene skulle tilbakeføres med oppgave å utføre politiets trafikksikkerhetsoppgaver minst tilsvarende dagens nivå.

Høringsinstansene var delt i oppfatningen av om Utrykningspolitiet burde nedlegges og mannskapene tilbakeføres til politidistriktene. I Ot.prp. nr. 7 (1999-2000) om den sentrale politiledelse ble det konkludert med at Utrykningspolitiet burde opprettholdes. Når distriktsstrukturen endres, vil det være behov for å vurdere nærmere i hvilken grad UP-regionene bør endres.

Det har vært reist spørsmål om Utrykningspolitiets sentrale ledelse burde samlokaliseres med Politidirektoratet. Etter departementets vurdering lar dette seg ikke gjennomføre av praktiske årsaker.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at når det gjelder Utrykningspolitiet (UP) foreslo Politidistriksutvalget at den faste staben på 30 stillingshjemler i UP ble integrert i Politidirektoratet, og at de innbeordrede tjenestemenn ble tilbakeført til politidistriktene for å ivareta trafikksikkerhetsoppgavene der. I høringsrunden til Politidistriksutvalgets utredning fremkom flere synspunkter om at UP burde nedlegges og mannskapene tilbakeføres til distriktene. Komiteen merker seg at departementet mener at når distriktsstrukturen endres, vil det være naturlig å vurdere hvordan UP-regionene bør endres. Komiteen ber om at også Politidistriksutvalgets anbefaling vurderes i en slik helhetlig sammenheng.

5.4.5 Politiets materiell tjeneste (PMT) og Politiets datatjeneste (PD)

Politidistriksutvalget foreslo at det skulle igangsettes en vurdering av sammenslåing, eller minimum samlokalisering mellom PD og PMT, eventuelt en samlokalisering med Politidirektoratet.

En rekke høringsinstanser støttet forslaget om en samlokalisering, og noen også en sammenslåing av PD

og PMT, og flere går inn for at spørsmålet utredes nærmere.

Departementet foreslår etter en samlet vurdering at Politiets datatjeneste og Politiets materiell tjeneste slås sammen til Politiets data- og materiell tjeneste, og at dette skjer ved at det etableres en felles ledelse for de to virksomhetsgrenene, men at virksomheten som i dag lokaliseres på to steder, henholdsvis Oslo og Gran. Etter departementets vurdering ligger det klare rasjonaliseringsgevinster i en annen oppgavefordeling mellom de to virksomhetsgrenene. En samlokalisering er imidlertid ikke aktuelt pga. de praktiske og økonomiske hensyn.

Komiteens merknader

Komiteen støtter en sammenslåing av PD (datatjenesten) og PMT (materiell tjenesten), men merker seg at departementet av økonomiske hensyn på det nåværende tidspunkt ikke kan foreslå en samlokalisering. Komiteen forutsetter at dette ikke forhindrer oppnåelsen av de rasjonaliseringsgevinster som forventes av departementet ved endret oppgavefordeling mellom de to.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet, støtter departementets forslag om at PD og PMT slås sammen til Politiets data- og materiell tjeneste, og at dette skjer ved at det etableres en felles ledelse for de to virksomhetsgrenene. Det innebærer at virksomheten fortsatt skal være lokalisert på to steder, henholdsvis Oslo og Gran.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, forutsetter at en felles ledelse lokaliseres til Gran.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser gode grunner til å lokalisere sentrale deler av den nye organisasjonen til Gran.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet, er enig med departementet i at samlokalisering ville vært den beste løsning med hensyn til driftseffektivitet og hensiktsmessig organisering, men merker seg at departementet av økonomiske hensyn på det nåværende tidspunkt ikke vil foreslå dette. Flertallet mener en felles ledelse vil legge det organisatoriske grunnlaget for en mer tilpassningsdyktig tjenesteproduksjon og støtte til norsk politi.

Flertallet viser til at Gran er et vekstområde med gode muligheter til lokalisering av nye arbeidsplasser knyttet til samling av PD og PMT.

5.4.6 Politihøgskolen

Utvalget foreslår ikke konkrete endringer i Politihøgskolens ansvarsområde. Utvalget er imidlertid opp-

tatt av det økende behov for kompetanseutvikling politi- og lensmannsetaten står overfor i årene som kommer.

Etter departementets vurdering bør Politihøgskolen også i fremtiden være den sentrale utdannelse sinstitusjon for grunn-, etter- og videreutdanning av alle ansatte i politi- og lensmannsetaten. Det vil være behov for en noe bredere anlagt evaluering av skolen.

5.4.7 Videreføring av oppgaver fra den tidligere landsdelsordningen

Forslaget om sammenslåing til større organisatoriske enheter vil redusere politidistriktenes behov for de koordineringstjenestene som tidligere ble utført ved landsdelsstabene. En del samordningsoppgaver vil fortsatt måtte ivaretas gjennom hensiktsmessige løsninger utformet av Politidirektoratet i samarbeid med distriktene. Andre av landsdelsstabenes samordningsoppgaver bør ivaretas av Politidirektoratet. Dette gjelder beredskapsplanlegging, samordning av hundetjeneste, samordning av trafikkjeneste, godkjenning av vaktelskaper som har virksomhet i flere politidistrikt og samordning av etterforskning innenfor særskilte fagområder.

5.4.8 Oppgaver som vil kunne kreve andre organisatoriske løsninger

Departementet foreslår at man vurderer behovet for enkelte ressurspolitidistrikter. Disse distriktene er gjennom sin store ressursansamling både med hensyn til personell og budsjettmessig fleksibilitet, gitt spesielt gode forutsetninger til å kunne bygge opp spesialkompetanse for å kunne bistå andre politidistrikter, f.eks. innenfor spesialområder som seksuelle overgrepssaker, økonomisk etterforskning og miljøsaker.

Det har i de siste årene blitt påpekt i flere utredninger at det er behov for å styrke og forbedre behandlingen av seksuelle overgrepssaker. En prosjektrapport som ble utarbeidet i regi av Kvinneuniversitetet Nord i 1998 "Seksuelle overgrep mot kvinner og barn", konkluderte med at kompetansen hos politiet på det lokale nivå er langt fra tilfredsstillende, og foreslår opprettelse av en regional enhet for etterforskning og påtale av de alvorligste sakene. I rapport nr. 2/2000, Riksadvokatens utredningsgrupper, ble det konkludert med at forbedringspotensialet for behandlingen av voldtektsakene først og fremst ligger i en høyere prioritering av sakstypen og en bedre organisering av etterforskningen.

Departementet bemerker at ved de større politidistriktene som foreslås, vil mulighetene bli bedre med hensyn til å bygge opp kompetansen på saksområdet.

Det ble i 1994, med bakgrunn i St.meld. nr. 53 (1992-1993), etablert et avsnitt for seksuelle overgrepssaker i Kripos. Stortinget vedtok 11. oktober 2000 å be Regjeringen om å utrede muligheten for å etablere en sentral kunnskapsbase på seksuelle overgrep mot barn. Politidirektoratet skal våren 2001 levere en utredning om

dette. Departementet er av den oppfatning at ved en styring av KRIPOS' bistandskonsept, og ved de nye politidistriktenes størrelse, oppnår man å få en helt annen situasjon enn i dag.

Departementet mener politidirektoratet bør vurdere hvorvidt Økokrims fagtjeneste i en viss utstrekning bør samordnes, og at kompetansen derved vil kunne oppbygges lokalt.

Komiteens merknader

Komiteen viser til det viktige arbeidet som utføres ved det spesielle avsnittet ved Kripos for seksuelle overgrep mot barn. Det er dokumentert mangler i så vel politi- som påtale- og helsefaglig kompetanse knyttet til seksuelle overgrep mot barn. Et tidligere forslag om en egen regional enhet for etterforskning av slike saker, forutsettes ivarettatt gjennom større og mer kompetente politidistrikter. Videre har Riksadvokaten i rapport 2/2000 konkludert med at hovedårsaken til de dårlige resultatene er mangelfullt organisert etterforskning og for lav prioritering av slike saker. Komiteen imøteser departementets oppfølging av Politidirektoratets utredning denne våren, basert på Stortingets anmodning av 11. oktober 2000 om en sentral kunnskapsbase på seksuelle overgrep mot barn.

5.4.9 Grensekommissæren

I utgangspunktet har den lokale politimester ansvaret for Norges landegrense mot fremmed stat. For så vidt angår landegrensen mellom Norge og Russland er det etablert en særskilt ordning med grensekommissær. Etter departementets vurdering tilsier den politiske utviklingen at man ikke i samme grad har behov for å opprettholde en særordning for grensen mellom Norge og Russland. Også for denne landegrensens vedkommende bør ansvaret overføres til politimesteren.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å overføre grensekommissærens ansvar for landegrensen mot Russland til den lokale politimester. Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 4 (1993-1994) der det heter:

"Komiteen mener at systemet med et eget kommissariat for grensen mellom Norge og Russland, som har virket tilfredsstillende i en årrekke, fortsatt har sin berettigelse.

Komiteen finner ingen grunn til å endre ordningen med et grensekommissariat, selv om forbindelsen mellom Norge og Russland er vesentlig forbedret siden den kalde krigen tok slutt."

Komiteen kan ikke se at det er fremlagt tilstrekkelig begrunnelse for å endre dagens ordning. Komiteen viser til brev fra Justisdepartementet 14. mai 2001 til komiteen der Forsvarsdepartementets syn er gjengitt:

"Vi vil presisere at forslaget ikke får direkte konsekvenser for Forsvarets primæroppgaver innenfor suverenitetshevdelse og overvåking av grensa. Det er imidlertid vår forståelse at samarbeidet mellom forsvar, politi og grensekommissær fungerer godt i dag. Da det i tillegg gjør seg gjeldende spesielle hensyn på landgrensa, og på bakgrunn av at Schengen-regimet nå iverksettes, mener vi dagens ordning bør videreføres inntil videre og deretter evalueres."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, er enig i Forsvarsdepartementets konklusjon om at dagens ordning bør videreføres inntil videre og at eventuelle endringer må gis en grundigere vurdering etter at ordningen er evaluert på et senere tidspunkt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er uenig i departementets forslag om at grensekommissærens ansvar ved den norsk-russiske landegrense bør overføres politimesteren.

Disse medlemmer er av den oppfatning at så lenge dagens grensekontrollregime med Russland opprettholdes vil det være hensiktsmessig at grensekommissæren har selvstendige oppgaver og ansvar ved den norsk-russiske grense.

Grensekommissæren bør ha en militær grad. Dette er vel innarbeidet og ivaretar dessuten visse protokollære hensyn i den løpende kontakten over landegrensen.

5.4.10 Reinpolitiet

Reinpolitiordningen ble sommeren 2000 evaluert, og det ble konkludert med at administrasjonen av reinpolitiet skal beholdes i Troms politidistrikt. Departementet anser det som naturlig at Politidirektoratet, etter en ny evaluering av reinpolitiet i 2003, vurderer hva som vil være den mest hensiktsmessige organisering av denne virksomheten.

Komiteens merknader

Komiteen ber departementet i forbindelse med gjennomføringen av politireformen vurdere en overføring av reinpolitiet til Vestfinnmark politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går inn for å flytte reinpolitiet til Vestfinnmark politidistrikt. Disse medlemmer mener nærhet til brukerne og kompetansemessig styrking av Vestfinnmark politidistrikt er viktige forhold som tilsier at flytting av reinpolitistyring er naturlig. Det er også grunn til å peke på at hovedtyngden av beiteområdene i dag er i Finnmark. En flytting vil også være et viktig rekrutteringstiltak

for å ansette personell med samisk bakgrunn til tjenesten.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang går inn for å flytte ledelsesfunksjonene for Vestfinnmark politidistrikt fra Hammerfest til Alta, og finner det i den sammenhengen også naturlig at reinpolitiet flyttes fra Tromsø til Alta.

6. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Departementet legger til grunn at den totale gjennomføringen av reformen i alle organisasjonsledd bør være avsluttet i løpet av 2002. I utgangspunktet skal ingen fast ansatte, verken embets- eller tjenestemenn, sies opp som følge av reformen, men tilbys annen passende stilling i etaten.

Antallet politimesterembeter reduseres fra 54 til 28. Etter 1997 er det kun foretatt konstitueringer av politimestre, med unntak av Oslo der politimesteren er ansatt på åremål. Stillingene som politimestere vil bli besatt gjennom konkurranse mellom de av landets fast utnevnte politimestere som blir berørt av distriktssammenslåingene. I den grad ikke samtlige politimesterembeter besettes slik, vil de gjenværende politimesterembetene lyses ut på vanlig måte. Også fast ansatte administrasjonssjefer skal kunne konkurrere om administrasjonssjefstillingene i de nye politidistriktene.

Departementet legger til grunn at man vil oppnå en klar netto effektiviseringsgevinst når strukturforslagene iverksettes, men at realiseringen av gevinstene nødvendigvis vil skje over flere år. Reformen vil medføre omstillingskostnader, som i hovedsak vil være personellavhengige driftsomkostninger, og omkostninger forbundet med endringer av IKT-struktur. Politiets datatjeneste forventer å få en ressursmessig innsparing på 20-25 pst. innen drift og forvaltning på IKT-siden i politidistriktene som følge av reduksjonen i antall politidistrikter.

Etter departementets vurdering er det i dag for mange lederstillinger i politi- og lensmannsetaten uten reelle lederoppgaver. Ved en økning i størrelsen på politidistriktene vil distriktsledelsen få et stort og, i henhold til enkelte politimesteres høringsuttalelser, "uhåndterlig" kontrollspenn. Når departementet går inn for distriktssammenslåinger, har dette sammenheng med andre, meget tungtveiende hensyn som taler for dette.

Oppsummering

Konsekvenser av reformen

Område/felt	Konsekvens av reformen	Anvendelse/resultat
Politimestere og adm.sjefer	50 årsverk netto frigjøres	Frigjorte årsverk omdisponeres til prioriterte områder
Administrativt personell	80-90 årsverk netto frigjøres	Frigjorte årsverk anvendes til bedret publikumsservice og omdisponering til politiarbeid
Politioperativt personell	300 årsverk netto frigjøres	Økt volum på aktiv tjeneste, mer synlig politi
IKT-drift og investeringer	Omstillingskostnad på ca. 25 mill. kroner, men 12 årsverk på sikt (inngår i adm.årsv. ovenfor)	Frigjorte årsverk omdisponeres til prioriterte områder
Samband/telefoni	Omstillingskostnad på ca. 5 mill. kroner pga. forlengelse av radio-linjer, samt tekniske endringer innen telefoni	Økte årlige driftskostnader på ca. 1,8 mill. kroner i økt linjeleie
Lokaler	Evt. omstillingskostnader for tilpassing av ny administrasjon	Engangskostnad eller økte husleiekostnader
Jourtjeneste	Frigjøring av 4,5 mill. kroner	Midler omdisponeres til prioriterte områder
Transport/fremstillinger	Frigjøring av ca. 10 årsverk	Omdisponeres til prioriterte områder
UEH-enheter	Grunnlag for mer effektiv utnyttelse av UEH-mannskapene	Styrking av politiets beredskap
Operativ utdanning	Grunnlag for bedre koordinering av operativ opplæring	Midler omdisponeres til prioriterte områder
Krimetterretning og kriminalteknikk	Grunnlag for bedre samordning av etterretning og av kriminalteknisk kompetanse	Høyere kvalitet på etterretningsinformasjon og bedret etterforskning
Hundetjeneste	Grunnlag for å vurdere mer effektiv utnyttelse av politihunder	Bedret polititjeneste
Gjeldsordning	Lettere tilgang på kompetanse i gjeldsordningssaker	Reduserte utgifter til medhjelperordninger

Komiteens merknader

Komiteen merker seg at reformen skal være gjennomført i alle organisasjonsledd i løpet av 2002, og at ingen ansatte skal sies opp som følge av reformen.

Komiteen understreker at ved en klar reduksjon av politidistrikter vil en rekke politimestre måtte gis andre oppgaver eller stillinger. Komiteen understreker at det er viktig å finne gode og individuelt tilpassede løsninger for dem det gjelder, herunder avtaler om for eksempel førtidspensjonering eller andre ordninger. Nettopp fordi disse utfordringene er høyst avgrensede i forhold til for eksempel den storstilte omstillingen av Forsvaret som pågår, bør dette arbeidet prioriteres raskt. Av hensyn til trygghet for den enkelte, er det viktig med klare politiske signaler om at slike fullmakter til individuelle løsninger må gis Politidirektoratet. Målet må være at situasjonen er avklart idet de nye politimesterstillinger skal besettes.

Komiteen har merket seg at det er sterkt fokus på å ta vare på politimestrene i dette reformarbeidet, men det er også svært viktig å ha en personalpolitikk som tar vare på alle som vil få endret sin arbeidssituasjon i denne omstillingsfasen. Det er mange, både sivile, ledere og politioperative, som må finne seg i en vesentlig endring i oppgaver/arbeidssituasjon. Skal en få

effekt av reformarbeidet er det viktig å sette personellet i fokus og skape trygghet bl.a. ved å lage omstillingsavtale.

Komiteen understreker at ved ansettelsen av de nye politimestrene og administrasjonssjefer er det avgjørende å kunne velge de best kvalifiserte kandidatene, ikke minst fordi hele gjennomføringsprosessen avhenger av deltakende og inspirerende politimestre til å gjennomføre de nødvendige endringene. Det er derfor viktig å gi alle aktuelle kandidater muligheten til på fritt grunnlag å kunne søke som øverste leder. Komiteen er tilfreds med at departementet har fulgt opp en enstemmig komitémerknad om at alle politimestre skal ansettes på åremål.

Komiteen understreker at effekten av reformen forutsetter at de dyktigste velges til jobbene. Da er det ikke ønskelig å begrense søkerne kun til de som i dag er fast ansatt. Fordi det er de sist ansatte politimestrene som er ansatt som konstituerte, vil den rekrutteringsmodell som departementet foreslår bety at eldre politimestre foretrekkes fremfor yngre, og at kvinner i realiteten er utelukket. Også politimesterstillinger i de distriktene som ikke berøres direkte av sammenslåingene bør lyskes ut, siden alle nå skal over på åremål. Komiteen forutsetter at departementet i denne pro-

sessen tar hensyn til eventuelle rettslige begrensninger i Grunnloven eller lov/avtaleverk.

Komiteen viser til at Regjeringen forventer en innsparing på 400-450 stillinger som følge av reformen. Høringsinstansene finner dette tallet usikkert og ikke tilstrekkelig kvalitetssikret.

Komiteen mener det er viktig å sikre effektivitetsgevinster av reformen og frigjøring av stillinger som kan omdisponeres til operativ tjeneste.

Komiteen har merket seg at departementet erkjenner at effektiviseringsgevinsten av strukturforslaget nødvendigvis først kan realiseres over flere år, og at reformen vil medføre omstillingskostnader bl.a. i forbindelse med endret IKT-struktur. Komiteen forutsetter at omstillingskostnadene ikke skal belastes eksisterende driftsbudsjetter, og at ekstraordinære utgifter til IKT og omstilling forutsetter egne bevilgninger over statsbudsjettet.

Den klart største delen av kostnadene vil oppstå i forhold til oppgradering av infrastruktur og tilpasning av IKT-systemene.

Komiteen forutsetter at Regjeringen identifiserer og vurderer omstillingskostnader og finansiering i forbindelse med gjennomføringen av reformen i de årlige budsjettene. Komiteen forutsetter at omstillingene ikke medfører redusert aktivitetsnivå i politiet.

7. OPPSUMMERING AV KOMITEENS SYNSPUNKTER

7.1 Antall politidistrikter

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, går inn for at det opprettes 27 nye politidistrikter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går inn for at det opprettes 37 nye politidistrikter.

Komiteens medlem representanten Jørn L. Stang går inn for at det opprettes 29 nye distrikter.

7.2 Nærmere om distriktsinndelingen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang, går inn for at det gjøres følgende endringer i forhold til forslaget i St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- De foreslåtte nye Aust-Agder og Vest-Agder politidistrikter slås sammen til ett Agder politidistrikt.
- Det foreslåtte nye Haugaland politidistrikt tilføres kommunene Stord, Fitjar og Bømlo fra Hordaland fylke.
- Karasjok kommune legges til Øst-Finnmark politidistrikt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, går inn for følgende endringer i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- Kommunene Marker og Rømskog legges under nye Østfold politidistrikt.
- Hele Hedmark fylke organiseres som ett politidistrikt der politidistriktsledelsen lokaliseres til Hamar.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og representanten Jørn L. Stang, går inn for at kommunene Stjørdal og Meråker legges til nye Nord-Trøndelag politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang går inn for at politidistriktsledelsen i det nye Sogn og Fjordane politidistrikt lokaliseres til Flora kommune.

Disse medlemmer går videre inn for at kommunene Kvinnherad, Jondal, Odda, Eidfjord og Ullensvang i Hordaland legges til Haugaland politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter departementets forslag om at distriktsledelsen for det nye Sogn og Fjordane politidistrikt legges til Sogndal.

Disse medlemmer ber videre departementet i samråd med berørte kommuner i området sør for Hardangerfjorden eventuelt justere fremtidig tilhørighet til aktuelt politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet og går inn for følgende endring i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- I Nord-Trøndelag fylke opprettholdes nåværende distriktsinndeling med to politidistrikter. Kommunene Stjørdal og Meråker beholdes i Inntrøndelag politidistrikt.
- I Telemark fylke opprettes to politidistrikter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og representanten Jørn L. Stang går inn for følgende endringer i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- Halden politidistrikt opprettholdes, inkludert kommunene Marker og Rømskog.
- Kongsvinger politidistrikt opprettholdes uendret.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet går inn for følgende endring i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- I Hordaland fylke opprettes to politidistrikter ved at Hardanger politidistrikt opprettholdes uendret, mens øvrige politidistrikter slås sammen til Hordaland politidistrikt.
- I Sogn og Fjordane fylke opprettholdes nåværende distriktsinndeling med to politidistrikter.
- I Møre og Romsdal fylke opprettholdes nåværende distriktsinndeling med tre politidistrikter.
- Lofoten og Vesterålen politidistrikt opprettholdes som i dag.
- Nåværende Senja og Narvik politidistrikter slås sammen med lokalisering av politidistriktsledelsen i Harstad.
- Vadsø politidistrikt opprettholdes med tillegg av nåværende Vardø politidistrikt.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang går inn for at

- Alta velges som nytt lokaliseringssted for Vestfinnmark politidistrikt.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet går inn for følgende endringer i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- Buskerud fylke organiseres som ett politidistrikt.
- Oppland fylke organiseres som ett politidistrikt.

8. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen lokalisere politidistriktsledelsen i Sogn og Fjordane til Sogndal kommune.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen vurdere fremtidig politidistriktstilhørighet for kommunene Ullensvang, Kvinnherad, Odda, Eidfjord og Jondal i samråd med disse.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen gjøre følgende endringer i politidistriktsinndelingen i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- a) Nåværende distriktsinndeling i Nord-Trøndelag opprettholdes med to politidistrikter. Stjørdal og Meråker beholdes i Inntrøndelag politikammer.
- b) I Telemark fylke opprettes to politidistrikter.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og representanten Jørn L. Stang:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen gjøre følgende endringer i politidistriktsinndelingen i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- a) Halden politidistrikt opprettholdes, og tillegges kommunene Marker og Rømskog.
- b) Kongsvinger politidistrikt opprettholdes uendret.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen gjøre følgende endring i politidistriktsinndelingen i forhold til St.meld. nr. 22 (2000-2001):

- a) I Hordaland fylke opprettes to politidistrikter ved at Hardanger politidistrikt opprettholdes uendret, mens øvrige politidistrikter slås sammen til Hordaland politidistrikt.
- b) I Sogn og Fjordane fylke opprettholdes nåværende distriktsinndeling med to politidistrikter.
- c) I Møre og Romsdal fylke opprettholdes nåværende distriktsinndeling med tre politidistrikter.
- d) Lofoten og Vesterålen politidistrikt opprettholdes som i dag.
- e) Nåværende Senja og Narvik politidistrikter slås sammen med lokalisering av politidistriktsledelsen i Harstad.
- f) Vadsø politidistrikt opprettholdes med tillegg av nåværende Vardø politidistrikt.

9. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

St.meld. nr. 22 (2000-2001) - om Politireform 2000. Et tryggere samfunn - vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber Regjeringen lokalisere politidistriktsledelsen i Sogn og Fjordane til Flora kommune.

III

Stortinget ber Regjeringen legge området sør for Hardangerfjorden - kommunene Ullensvang, Kvinnherad, Odda, Eidfjord og Jondal - til Haugaland politidistrikt.

Oslo, i justiskomiteen, den 15. mai 2001

Kristin Krohn Devold
leder og ordfører

Jan Simonsen
sekretær